

Euroregion Neisse-Nisa-Nysa

**Program rozwoju polsko-czeskiej
współpracy transgranicznej**

This project is supported by European Union's Phare-Credo Programme 97/1-CZ/P0-010

Wprowadzenie

W rozważaniach poświęconych integracji europejskiej wskazuje się, iż pomimo znacznej aktywności lokalnych i regionalnych środowisk w Polsce i Czechach, międzynarodowa i transgraniczna współpraca regionów dokonuje się jakby poza głównym jej nurtem. W niewielkim bowiem tylko stopniu ukierunkowana jest na rozwój trwałych więzi, jest przypadkowa i doraźna, a nie długofalowa. Nie możemy jednak zapominać, że integracja jest procesem długotrwałym i wymaga pokonania szeregu barier tkwiących zarówno w obiektywnej, ale i subiektywnej sferze. Zdaniem B. Winiarskiego i Z. Przybyły¹ stopień formalizacji kontaktów transgranicznych zależy między innymi od:

- relacji kompetencji władz regionalnych i samorządowych stron współpracujących,
- zdolności wewnątrzregionalnych struktur do takich zmian, aby mogły one oddziaływać na otoczenie i wypracowywać pewne rozwiązania;
- wielopłaszczyznowości współpracy w sferze przygranicznej;
- aktywności strefy przygranicznej i otwartości granicy.

Nie ulega wątpliwości, iż procesy integracyjne najszybciej przebiegają wzdłuż zachodnich granic Polski i Czech. Współpraca na pograniczu polsko-czeskim przebiega wolniej. Po okresie żywiołowych kontaktów, które prowadziły do współpracy w niektórych tylko dziedzinach i nikłej formalizacji kontaktów, niechęci do stosowania terminologii euroregionalnej obserwujemy szybki proces tworzenia się euroregionów.

Zaznaczyć jednak należy, iż samo pojęcie euroregionu choć często występuje w literaturze i środkach masowego przekazu nie posiada precyzyjnego zakresu. Nie występuje ono ani w większości dokumentów Unii Europejskiej, czy umów międzynarodowych, a definiuje się go poprzez wskazanie cech. T. Borys pisze, iż wyróżnić można dwie grupy definicji. W pierwszej, kładzie się nacisk na aspekt instytucjonalny. W tym rozumieniu euroregion to pewna "formalna struktura współpracy transgranicznej skupiająca przedstawicieli szczebla lokalnego i regionalnego, a także w uzasadnionych przypadkach partnerów gospodarczych i społecznych". W drugiej, na aspekt przestrzenno-społeczny. Euroregion to "obszar przekraczający co najmniej jedną granicę państwową stanowiącą sumę co najmniej dwóch przestrzeni społeczno-politycznych o policentrycznym sposobie integracji" lub "terytoria należące do regionów granicznych dwóch lub więcej państw, które wchodzi w skład określonych struktur współpracy ponadgranicznej"². Niezależnie, jak zdefiniujemy pojęcie euroregionu, to utworzenie takiej organizacji stanowi - na co wskazują doświadczenia krajów Europy Zachodniej - skuteczny sposób na pogłębienie współpracy na obszarach przygranicznych państw. Można je traktować, jako szczególną odmianę regionów granicznych i transgranicznych, charakteryzujących się znacznym stopniem instytucjonalizacji współpracy między stronami. Jednocześnie, co istotne, euroregiony nie stanowią jakiegś odrębnej ponadpaństwowej struktury. W swej działalności opierają się na prawach obowiązujących w swoich krajach. Podstawowymi aktorami są tutaj jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, które stanowią podmiot prawa tak publicznego, jak i międzynarodowego. Uprawnienia samorządu do współpracy międzynarodowej wynikają z artykułu 10 Europejskiej Karty Samorządu Terytorialnego, w którym stwierdza się między innymi, że *"społeczności lokalne mają prawo współpracować z innymi społecznościami lokalnymi oraz zrzekać się z nimi - w granicach określonych prawem - w celu realizacji zadań, które stanowią przedmiot ich wspólnego zainteresowania"* (§ 1) oraz *"mogą współpracować ze społecznościami innych państw na warunkach przewidzianych prawem"* (§ 3)³. Obok Europejskiej Karty Samorządu Terytorialnego, ramy współpracy określa Europejska Konwencja Ramowa o Współpracy Transgranicznej między Wspólnotami i Władzami Terytorialnymi (tzw. "Konwencja Madrycka" Rady Europy z dnia 21.03.1980 r.). W tym najważniejszym akcie prawnym Rady Europy, regulującym współpracę międzynarodową na szczeblu regionalnym i lokalnym za współpracę przygraniczną uważa się *"każde wspólne działanie mające na celu umocnienie i rozwój sąsiedzkich kontaktów między wspólnotami i władzami terytorialnymi dwóch lub większej liczby stron, jak również zawarcie porozumień i przyjęcie uzgodnień koniecznych do realizacji takich zamierzeń"*.⁴ Współpraca określana jest więc tutaj jako proces, charakteryzujący się dwoma cechami: - sąsiedzkością, tzn. dotyczy ona przylegających do siebie obszarów nadgranicznych; - kładzie nacisk na lokalny lub regionalny jej poziom. Jej cele sformułowane są bardzo

¹patrz: B. Winiarski, Problematyka zagospodarowania zachodnich obszarów przygranicznych Polski [w:] Rozwój społeczno-ekonomiczny obszarów przygranicznych. Materiały Konferencji PAN Wrocław 1979 r.; Z. Przybyła, Problemy rozwoju współpracy ekonomicznej regionów przygranicznych (Na przykładzie Euroregionu "Nysa") Wydawnictwo AE we Wrocławiu; Wrocław 1995 r.

²T. Borys, Z. Panasiewicz [red.]; Panorama euroregionów. Wydanie drugie zmodyfikowane.; US w Jeleniej Górze; Jelenia Góra, lipiec 1998 r., s. 13-14

³Europejska Karta Samorządu Terytorialnego [w:] T. Borys, Z. Panasiewicz [red.]; Panorama euroregionów ... op. cit. s. 344-346

⁴Europejska Karta Regionów Granicznych i Transgranicznych oraz materiały informacyjne, dokumentacyjne i metodyczne. Wydawnictwo Perspektywy Press. Warszawa 1996 r

ogólnie. W preambule Konwencji stwierdza się, że Rada Europy "biorąc pod uwagę znaczenie, jakie [...] może posiadać współpraca między wspólnotami, władzami terytorialnymi obszarów przygranicznych w takich dziedzinach, jak rozwój regionów, miast i wsi, ochrona środowiska, poprawa infrastruktury publicznej oraz usług dla ludności, a także pomoc w razie nieszczęść i katastrof, biorąc pod uwagę doświadczenia, które pokazały, że współpraca między władzami lokalnymi i regionalnymi w Europie ułatwia realizację tych celów, a w szczególności przyczynia się do poprawy stanu i rozwoju obszarów przygranicznych; zdecydowanie w jak najszerszym stopniu wspierać tę współpracę i w ten sposób przyczynić się do postępu gospodarczego i społecznego obszarów przygranicznych oraz do umocnienia poczucia wspólnoty, które jednoczy narody Europy"⁵. Bardziej szczegółowe przesłanki i cele współpracy w regionach przygranicznych sprecyzowane zostały w nowej wersji Europejskiej Karty Regionów Granicznych i Transgranicznych z 1995 roku. Wskazuje się na ich cztery grupy. Pierwsze są natury historycznej. Twierdzi się bowiem, że rozwój państw narodowych podzielił wspólnoty, regiony i grupy narodowościowe, ale nie spowodował ich zaniku. Współpraca między nimi może więc przyczynić się do ponownej integracji tych wspólnot, regionów czy grup narodowościowych. Natomiast drugie odnoszą się do polityki. Współpraca przygraniczna stanowić może dla państw aspirujących do Unii Europejskiej składową część procesu integracji i związana jest z ewolucją w krajach Unii pojęcia granicy w tradycyjnym znaczeniu. Trzecie, to przesłanki gospodarcze. Celem jest tutaj osłabienie, a w konsekwencji likwidacja dysproporcji w rozwoju obszarów przygranicznych, jako peryferyjnych w stosunku do obszarów centralnych państw. Czwarta grupa ma charakter społeczny. Współpraca może prowadzić do zaniku wzajemnych uprzedzeń i stereotypów, rozwoju nieformalnych i formalnych kontaktów międzyludzkich. Współpraca ta winna opierać się na kilku podstawowych zasadach, z których za najważniejsze uznać należy: zasadę pomocniczości, zasadę partnerstwa, równoprawności i równorzędności stron tworzących euroregion i zasadę solidarności obszarów transgranicznych⁶. Przytoczone tu akty prawne stanowią ogólne ramy współpracy. Poza nimi państwa mogą podpisywać traktaty, które określają szczegółowe jej zasady.

Stosunki czesko-polskie w przeszłości trudno byłoby określić jako modelowe. Roszczenia Czechów wobec okolic Cieszyna, zajęcie przez stronę polską Zaolzia, wytyczanie granicy po zakończeniu II wojny światowej, trwające do lat sześćdziesiątych ograniczenia w ruchu przygranicznym, a po krótkim okresie ożywienia kontaktów transgranicznych, zawieszenie w 1982 roku umowy o ruchu granicznym nie sprzyjały przełamywaniu uprzedzeń i stereotypów⁷. Początek lat dziewięćdziesiątych to okres żywiołowych kontaktów między różnymi podmiotami na pograniczu polsko-czeskim. Czynnikiem sprzyjającymi były niewątpliwie: podobieństwo kulturowe i językowe, brak wyraźnych asymetrii ekonomicznych, podobieństwo przeobrażeń gospodarczych i społecznych oraz dążenie do integracji z państwami Unii Europejskiej. Granica z Czechami staje się jednocześnie granicą między państwami stowarzyszonymi z Unią Europejską, a także granicą wewnętrzną państw Grupy Wyszahradzkiej i stworzonej przez to ugrupowanie Strefy Wolnego Handlu (CEFTA).

Okres żywiołowych kontaktów owocuje najczęściej tworzeniem stowarzyszeń i związków komunalnych, deklarujących chęć współpracy, ale bez "zbędnej" formalizacji. Przyjmuje więc ona inny kształt, niż ma to miejsce na granicy, gdzie tworzone są euroregiony. Wyjątkiem od tej reguły stanowi jedynie euroregion "Nysa", który powstał na pograniczu polsko-czesko-niemieckim w 1991 roku. Intensywny rozwój kontaktów transgranicznych na pograniczu polsko-czeskiej obserwujemy od 1995 roku. Przyczyniło się do tego opracowanie przez dwa zespoły ekspertów i wydanie w 1993 roku "Studium koordynacyjnego rozwoju pogranicza polsko-czeskiego" oraz podpisanie 8 września 1994 roku Porozumienia między Rządem RP a Rządem Republiki Czeskiej o współpracy transgranicznej. W wyniku tegoż porozumienia utworzono Polsko-Czeską Komisję Międzyrządową do spraw Współpracy Transgranicznej, która na posiedzeniu w Karpaczu uzgodniła zasady dotyczące przekraczania granic, ochrony środowiska i współpracy przygranicznej. Niemalą rolę dla instytucjonalizacji współpracy na pograniczu polsko-czeskim odegrało uruchomienie w 1996 roku pilotażowego Programu Phare - Credo. Jego pierwsza edycja nie spełniła oczekiwań, szczególnie polskich gmin Euroregionu Nysa. Pojawienie się drugiej edycji programu uznano jako szansę na przygotowanie długofalowej polityki wspierania przez Euroregion Nysa współpracy na pograniczu polsko-czeskim.

Prezentowane tu opracowanie nosi charakter raportu stanowiącego opis podejmowanych działań mających doprowadzić do realizacji powyższego celu. Przystępując do budowania programu rozwoju przyjęto, iż nie można opierać go wyłącznie o potrzeby gmin stowarzyszonych w Euroregionie. Należy uwzględnić szerszy kontekst

⁵Europejska Karta Regionów Granicznych...op.cit.

⁶Pełny zestaw zasad, jakimi powinny kierować się strony we współpracy określa Europejska Karta Regionów Granicznych i Transgranicznych

⁷patrz: A. Stasiak, Współpraca przygraniczna w koncepcji strategicznego rozwoju kraju; [w:] Polska i jej współdziałanie transgraniczne z sąsiadami. Materiały z konferencji Warszawa-Szklarska Poręba-Bocholt - 4-11.05.1994 r., cz. I; Z. Kurcz; Pogranicze z Niemcami i inne pogranicza Polski; M. Zdulski; Pogranicze polsko-czeskie i bariery współpracy; w: L. Goldyka, J. Leszkowicz-Baczyński, L. Szczegółka, M. Zielińska; Transgraniczność w perspektywie socjologicznej, Zielona Góra 1997 r.; T. Serwatka; Polacy i czesi. dziesięć wieków sąsiedztwa; Wydawnictwo Ziemia Kłodzka; Nowa Ruda 1998 r.

uzgodnień międzyrządowych oraz w ramach Euroregionu Nysa. Stąd też w opracowaniu wykorzystano kierunki strategiczne, zasady oraz zadania branżowe i regionalne zawarte w wydanej w 1997 roku najnowszej wersji "Studium koordynacyjnym pogranicza polsko-czeskiego" oraz przyjęte przez Radę Euroregionu Nysa 25 czerwca 1998 roku główne cele (osie) rozwoju tego obszaru.

Opracowanie składa się z czterech części. Pierwsza poświęcona jest ramom działania, które tworzą: program Phare-Credo traktowany jako narzędzie działania, "Studium koordynacyjne pogranicza polsko-czeskiego" oraz priorytety Euroregionu Nysa jako cele. Druga, zawiera informację o potrzebach gmin czeskich i polskich Euroregionu Nysa, przebiegu warsztatów i wyciągniętych z nich wniosków. Trzecia projekty, których realizacja umożliwi działania krótko i długofalowe. W części czwartej umieszczono zestaw tabel określających szczegółowo ramy rozwoju współpracy transgranicznej na pograniczu polsko-czeskim.

Sądzymy, iż przygotowana publikacja okaże się pomocna gminom czeskim i polskim w rozwijaniu współpracy transgranicznej.

Strona czeska ERN

Jaroslav Zámečník	- Sekretarz ERN
Miroslav Kroutil	- konsultant
Miroslav Matušek	- konsultant

Strona polska ERN

Andrzej Jankowski	- Sekretarz ERN
Maciej Gałęski	- koordynator ERN
Mirosław Zdulski	- konsultant i redaktor opracowania

Gerhard Watterott	- konsultant Phare - CREDO
Jana Boháčová	- konsultant Phare - CREDO
Tomáš Šámal	- konsultant Phare - CREDO

I. Narzędzia i kierunki rozwoju współpracy transgranicznej na pograniczu.

I.1. Program Phare-Credo, jego możliwości i ograniczenia.

Korzystanie z funduszy otwiera ogromną szansę przed regionami. Podkreślić jednak należy, iż pomoc ta podporządkowana jest zasadzie subsydiarności. Stanowi ona, iż środki pomocowe mogą być uzyskane wówczas, gdy posiadane przez władze lokalne, regionalne czy narodowe własne środki są niewystarczające na wspieranie współpracy. Państwa Europy Środkowej i Wschodniej mogły do roku 1997 korzystać z pomocy finansowej programu: PHARE. Zrodził się on w 1989 roku i uchwalony został przez 24 państwa. Głównym jego celem jest wspieranie działań, które mogą przyspieszyć procesy reform gospodarczych w krajach środkowoeuropejskich i bałtyckich. Koordynacja inicjatyw zapewniona jest przez wspólne komitety programowo-nadzorcze, składający się z wyżej wymienionych krajów. On też przyjął zasadę, iż środki z tego funduszu powinny wspierać przede wszystkim rozwój prywatnej gospodarki.

Z punktu widzenia współpracy transgranicznej istotniejszą rolę pełni program INTERREG, ponieważ dotyczy on regionów przygranicznych. Zasadniczym jego celem jest wspieranie regionów położonych zarówno na wewnętrznych, jak i zewnętrznych granicach Unii Europejskiej, w pokonywaniu trudności w rozwoju wynikającego z peryferyjnego położenia wobec krajowych centrów gospodarczych oraz tworzeniu sieci powiązań transgranicznych. Wspierane więc są projekty, które mogą służyć współpracy międzynarodowej, a więc wspólnych rozwiązań w sferze infrastruktury, ochrony środowiska, kultury, oświaty, małych przedsiębiorstw itp.

Program Phare-Credo stanowi wyraz polityki Rady Europy określonej na posiedzeniu w Essen w 1994 roku. Wówczas to podjęto decyzję o utworzeniu specjalnego programu współpracy mającego na celu promowanie "wieloletniej, wielonarodowej współpracy regionalnej i dobrych stosunków sąsiedzkich obejmującej lądowe i morskie regiony przygraniczne" na obszarze Europy. Przygotowując założenia programu wykorzystano nabyte przez Unię Europejską doświadczenia w ramach wcześniej realizowanych programów współpracy przygranicznej: Interreg II oraz Phare EU-CEC CBC. Program Phare-Credo uruchomiono celem wspierania rozwoju przygranicznych regionów:

- krajów Europy Środkowej i Wschodniej, do których zaliczono: Albanie, Bułgarię, Estonię, byłe kraje wchodzące w skład Federacyjnej Republiki Jugosławii, Litwę, Łotwę, Polskę, Republikę Czeską, Rumunię, Słowację, Słowenię i Węgry oraz
- położonych na styku wyżej wymienionych państw Europy Środkowej i Wschodniej a Wspólnotą Niepodległych Państw, do których zaliczono: Białoruś, Federację Rosyjską, Mołdawię i Ukrainę.

Postawiono przed programem zarówno cele ogólne, jak i szczegółowe. Do ogólnych zaliczono:

- promowanie dobrosąsiedzkich stosunków i stabilizacji społecznej w regionach przygranicznych leżących między krajami Europy Środkowej i Wschodniej oraz krajami Europy Środkowej i Wschodniej a krajami Wspólnoty Niepodległych Państw (CEC-WNP) poprzez finansowanie tych projektów, które mogą przynieść konkretne korzyści regionom i społecznościom z obu stron granicy;
- promowanie współpracy pomiędzy regionami przygranicznymi i społecznościami po obu stronach granic państwowych w odnoszeniu się do ich wspólnych problemów oraz inicjowaniu i wdrażaniu takich działań na pograniczu, które przyczyniają się do rozwoju społecznego i ekonomicznego po obu stronach granicy."

Szczegółowymi celami miało być:

- uświadomienie potencjalnych korzyści jakie niesie z sobą współpraca przygraniczna;
- przyczynienie się do rozwoju gospodarczego regionów przygranicznych poprzez finansowanie projektów w małej skali;
- wykreowanie takich warunków i form współdziałania, które przyczynią się do trwałej współpracy na obszarach przygranicznych w przyszłości.

Ogółem wyodrębniono 24 regiony położone na obszarach państw Europy Środkowej i Wschodniej oraz 12 regionów leżących na pograniczu państw Europy Środkowej i Wschodniej z państwami Wspólnoty Niepodległych Państw. Na pograniczu polsko-czeskim w programie uczestniczyć mogło:

- trzynaście powiatów z Republiki Czeskiej, tj. Liberec, Jablonec nad Nysą, Semil, Trutnov, Nachod, Rychnov nad Kneznou, Usti nad Orlicą, Sumpark, Jesenik, Brtna, Opawa, Karwina, Frydek-Mistek i miasto Ostrawa;
- pięć byłych województw z Polski, tj. bielsko-bialskie, jeleniogórskie, katowickie, opolskie i wałbrzyskie.

Instytucje i organizacje ubiegające się o dotację finansową z programu Phare-Credo poza faktem, iż powinny pochodzić z wcześniej wymienionych regionów przygranicznych spełniać musiały kilka kryteriów:

- działać jako instytucje niekomercyjne (tzw. non-profit) w sektorze prywatnym bądź publicznym;
- być organizacjami lokalnymi i działającymi dla lokalnej społeczności;
- winny wykazać, że działają niezależnie od władz państwowych (dotyczyło to organizacji o zasięgu ogólnokrajowym) oraz, że nie są zaangażowane w działania polityczne o charakterze ogólnokrajowym.

Jednocześnie organizacje pozarządowe i inne instytucje zobowiązywano do przedłożenia w formie załącznika do wniosku, dokumentów potwierdzających, że prowadzona przez nich działalność ma niekomercyjny i lokalny charakter. Za takie dokumenty uznawano np. status stowarzyszenia, informacje o banku i rachunku bankowym.

Przykładowymi instytucjami wymienianymi w programie były: władze gminne, izby przemysłowo-handlowe, organizacje pozarządowe i agencje rozwoju regionalnego.

Przygotowany przez partnerów projekt winien spełniać następujące warunki:

- przygotować go musiało minimum dwóch partnerów ale nie więcej niż siedmiu reprezentujących organizacje spełniające wyżej wymienione kryteria;
- partnerem w powyższym programie nie mogły być organizacje z krajów Unii Europejskiej;
- partnerstwo powinno mieć charakter przygraniczny, tzn. że przynajmniej po jednej organizacji powinno reprezentować każdą stronę;
- partnerzy z krajów Europy Środkowej i Wschodniej powinny wnieść określony wkład finansowy w realizację projektu;
- w przypadku regionów położonych na styku państw Europy Środkowej i Wschodniej i Wspólnoty Niepodległych Państw do zaangażowania własnych środków zobowiązane były tylko te pierwsze. Państwa WNP zobowiązywano jedynie do przedstawienia pisemnego zaangażowania w realizację projektu i tylko w wyjątkowych przypadkach zakładano sfinansowanie ich udziału w programie.

Ocena projektów miała nastąpić w dwóch etapach:

- wstępna na poziomie lokalnym, a konkretnie przez Lokalne Sekretariaty Programu Credo;
- ostateczna przez Komisję Europejską.

Projekty mogły obejmować działania w sferze gospodarczej, społeczno-kulturalnej, usług miejskich i regionalnych, ochrony środowiska, administracji lokalnej i regionalnej oraz zasobów ludzkich. Przygotowując wniosek należało precyzyjnie określić cel, bądź cele jakie chce się osiągnąć oraz szczególnie wyeksponować korzyści jakie przyniesie on społecznościom lub regionom po obu stronach granicy. Przewidywano dwa typy projektów: miękkie i twarde. Pierwsze, w których maksymalna kwota dotacji nie mogła przekroczyć 50 000 euro obejmowała takie działania jak: szkolenia, seminaria, warsztaty, prace studyjne, a własny wkład partnerów wynosić powinien 10% (dotacja wynosiłaby więc 90% wartości całego projektu). Drugie dotyczyły realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych w małej skali, takich jak: inkubatory, centra informacji turystycznej, urządzeń służących monitoringowi środowiska, itp. Maksymalna dotacja tego typu projektów nie mogła przekroczyć 300 000 euro, a strony musiały zagwarantować minimum 20% własny wkład finansowy (maksymalna więc dotacja wynosiłaby 80% wartości całego projektu). Przyjmowano jednocześnie, że projekty "miękkie" mogą stanowić integralną część projektów "twardych" pod warunkiem, że dotyczą one etapu przygotowawczego i wdrożeniowego projektu "twardego".

W pierwotnej, pilotażowej swej wersji, jaka miała obowiązywać w 1997 roku przewidywano, iż środki finansowe kierowane będą na takie formy współpracy jak: wymiana osób, wizyty badawcze, warsztaty, seminaria, szkolenia itp., ponieważ projekty miały mieć charakter przede wszystkim studialno-edukacyjny (tzw. projekty typu "soft"). Podejmowane w ramach programu wspólnie działania powinny przynosić obopólne korzyści społecznościom i regionom położonym po obu stronach granicy. Pilotażowa runda programu, w ramach której objęto nią tylko niektóre pogranicza nie spełniła oczekiwań gmin polskiej strony Euroregionu Nysa. Zaakceptowane zostały tylko dwa projekty:

- Karkonoskiego Parku Narodowego - druk broszur o ruchu granicznym na obszarze parku oraz
- Fundacji Karkonoskiej na otwarcie pracowni grafiki dla artystów, wydawanie i dystrybucję biuletynów o tematyce kulturalnej oraz pocztówek z grafiką polskich i czeskich artystów, organizację warsztatów w artystycznych i plenerowych dla młodzieży i artystów.

Podkreślić należy, że w tej edycji programu wybrano ogółem do realizacji tylko siedem projektów z całego projektu z całego pogranicza polsko-czeskiego.

W wyniku zdobytych w pilotażowej wersji doświadczeń w realizacji programu, postanowiono w pełni rozpoznać potrzeby gmin i instytucji non-profit celem wypracowania programu długofalowej polityki współpracy transgranicznej na pograniczu czesko-polskim. Realizacja tego zamierzenia wymagała:

- analizy i uwzględnienia w opracowaniu zawartych w "Studium koordynacyjnym pogranicza czesko-polskiego" zadań strategicznych, branżowych i regionalnych; wykorzystania przyjętych uchwałą Rady Euroregionu Nysa podstawowych kierunków (osi) rozwojowych;
- zinventaryzowania wszelkich pomysłów gmin na współpracę transgraniczną;
- umożliwienie gminom lub instytucjom non-profit pogłębienia dotychczasowej lub nawiązania współpracy z partnerem po drugiej stronie granicy
- wylonić - uwzględniając uwarunkowania makrostrukturalne zawarte w "Studium koordynacyjnym pogranicza czesko-polskiego", mezostrukturalne zawarte w przyjętych przez Euroregion Nysa osiach rozwojowych oraz mikrostrukturalne wynikające z potrzeb gmin - projekty mające największe szanse na realizację w tej edycji programu Phare-Credo.

1.2. "Studium koordynacyjne rozwoju pogranicza czesko-polskiego" jako źródło informacji o kierunkach współpracy transgranicznej.

"Studium koncepcyjne rozwoju pogranicza czesko-polskiego" stanowi przykład kompleksowego rozwiązywania współpracy między dwoma krajami. Uznając, iż tereny pogranicza z peryferyjnych mogą się stać obszarami o potencjalnie wysokich możliwościach rozwoju już w roku 1991 Centralny Urząd Planowania oraz początkowo odpowiednie resorty federacyjnych republik Czech i Słowacji rozpoczął prace studialne. Trwały one bez mała dwa lata i uczestniczyło w nich Ministerstwo Gospodarki Czeskiej, Biuro Planowania Regionalnego Centralnego Urzędu Planowania w Katowicach i we Wrocławiu, przedstawiciele władz regionalnych i lokalnych po obu stronach granicy. W październiku 1993 roku ukazało się pierwsze w latach dziewięćdziesiątych studium rozwoju pogranicza czesko-polskiego, które zostało zaakceptowane i podpisane przez przedstawicieli obu państw. Zawierało ono ogólne przesłanki rozwoju obszaru pogranicza, charakterystykę ówczesnego stanu zarówno w ujęciu przestrzennym, jak i problemowym, wskazało cele i kierunki rozwoju ośmiu regionów (w tym dwóch wchodzących w skład Euroregionu Nysa) oraz zestaw zadań, które postanowiono zrealizować. Jako obszar przygraniczny przyjęto tereny położone w pasie 35-50 kilometrów po obu stronach granicy, zakładając, iż procesy społeczno-gospodarcze winny się koncentrować na obszarach wielkich aglomeracji (po polskiej stronie: katowickiej, rybnickiej, wałbrzyskiej i bielskiej, a po czeskiej: ostrawskiej i libereckiej). Wykorzystać też należałoby nadgraniczne położenie niektórych miast w celu uzyskania przez nich wyższej rangi gospodarczej, kulturalnej lub regionalnej oraz leżące po obu stronach granicy atrakcyjne przyrodniczo tereny. Podkreślano jednocześnie, iż w rozwoju pogranicza istnieją bariery, wymagające likwidacji. Za najważniejsze uznano: wysoki stopień degradacji znacznych obszarów nadgranicznych, niedostateczną liczbę oraz przepustowość istniejących przejść granicznych, z racji ukształtowania terenu trudności techniczne w rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i telekomunikacyjnej oraz ograniczenia prawno-organizacyjne w sferze gospodarczej, planowania przestrzennego i regionalnego, działalności naukowej i technicznej.

Nowa wersja "Studium koordynacyjne rozwoju pogranicza czesko-polskiego" ukazała się we wrześniu 1997 roku, a rozpoczyna go ocena zmian, jakie nastąpiły na pograniczu w latach dziewięćdziesiątych. Podkreśla się w nim, iż okres ten charakteryzuje rozwojem transgranicznych stosunków, wzrostem atrakcyjności niektórych dotąd pomijanych obszarów i miejscowości. Równocześnie jednak w skali globalnej zauważyć można pogłębienie się różnic między poszczególnymi regionami w sferze społeczno-gospodarczej, co znajduje wyraz w warunkach życia mieszkańców. Obserwować można szereg istotnych zmian w różnych sferach, co nie oznacza jednak, iż wszystkie problemy zostały rozwiązane. Poprawie uległ stan środowiska naturalnego. Obniżyły się wskaźniki zanieczyszczenia powietrza, odnotowano poprawę jakości wody, nastąpił spadek eksploatacji surowców mineralnych. Rośnie natomiast zagrożenie powodowane lawinowo rosnącym ruchem samochodowym, szczególnie na głównych drogach i przejściach granicznych. Wzrosła zdecydowanie liczba przejść granicznych. Liczącą 760 kilometrów granicę obecnie można przekroczyć w 80 miejscach. Stopniowej poprawie ulega stan sieci dróg, choć następuje ona zbyt wolno w stosunku do szybko rosnącego ruchu samochodowego. W komunikacji kolejowej notuje się poprawę jakości głównych linii i regres linii regionalnych. Rośnie długość sieci energetycznej i gazowej, choć tempo jej przyrostu jest na pograniczu wolniejsze niż w głębi każdego z krajów. W sferze telekomunikacji zauważyć można zdecydowaną poprawę - rośnie liczba abonentów po obu stronach granicy - dotąd jednak

nie udało się rozwiązać problemów połączeń transgranicznych. W okresie ostatnich dziesięciu lat nie uległy istotnym zmianom podstawowe procesy demograficzne. Co prawda zahamowane zostały migracje z pogranicza w głąb każdego z krajów, jak i ze wsi do miast, to jednak notuje się obniżający się przyrost naturalny. Szczególnie intensywnie rozwijają się natomiast kontakty kulturalne, wymiana młodzieży i placówek naukowo-badawczych. Następuje dynamiczny rozwój turystyki i to dzięki udziałowi sfery prywatnej. Pogranicze przeszło znaczne zmiany w sferze gospodarczej. Nastąpił spadek - szczególnie w jego zachodniej części - produkcji w tradycyjnych przemysłach oraz pojawiło się - głównie po polskiej stronie - ukryte bezrobocie na wsi. Stopa bezrobocia w skali całego pogranicza uzyskuje wartość niższą od średniej dla każdego z krajów, wykazując jednak znaczne przestrzenne zróżnicowanie. Po polskiej stronie najwyższe w regionie wałbrzyskim i kamiennogórskim, a po stronie czeskiej - na Północnych Morawach oraz w powiatach Karvina, Jeseník, Šumperk, Olomouc, Brno oraz w okolicach Frydlantu, Novego Města nad Sázavou, Zlína, Jablunkova i Starego Města.

W pierwszym już studium wyznaczono osiem jednolitych pod względem geograficznym i społeczno-gospodarczym jednostek terytorialnych. Uległy one niewielkim zmianom po stronie czeskiej w ostatnim opracowaniu. Przydatność tego podziału i zawarte w nim cele i zadania wydają się bardziej przydatne dla czeskiej niż polskiej strony Euroregionu Nysa. Po pierwsze obszar polskiej strony euroregionu obejmuje gminy leżące poza pasem 25-30 kilometrów od granicy. Po drugie, w obszar drugiego regionu nazwanego "karkonoskim" po czeskiej i polskiej stronie włączono gminy i powiaty, które do euroregionu nie należą. Uwzględniając jednak fakt, iż przyjęcie pewnych rozwiązań w tak określonym pasie przygranicznym w istotny sposób rzutuje na gminy położone w głębi terytorium polskiego warto dokonać choćby krótkiej ich charakterystyki.

Region pierwszy obejmuje dwa powiaty czeskie: liberecki i jablonski oraz gminy trzech powiatów polskich: zgorzeleckiego, lubańskiego i lwóweckiego. Oba powiaty czeskie oraz większość gmin powiatów polskich jest członkiem Euroregionu Nysa. Liczba mieszkańców po obu stronach granicy utrzymuje się od początku lat dziewięćdziesiątych na stałym poziomie. Główne jednostki osadnicze to: Liberec, Jablonec nad Nisou, Bogatynia i Zgorzelec, a także Frydlant, Hradek nad Nisou, Tarnobrzeg, Lubań i Lwówek Śląski. Wysokie walory krajobrazowe i przyrodnicze tego regionu zagrożone są negatywnymi wpływami wydobywania i spalania węgla w zagłębiach położonych na terenie Niemiec, Polski i Północnych Czech. Istniejąca struktura gospodarcza w pewnym tylko stopniu uległa zmianie. W dalszym ciągu po stronie czeskiej dominuje przemysł tekstylny, maszynowy i częściowo szklarski, po polskiej - wydobywanie i przetwarzanie surowców mineralnych, energetyka i rolnictwo. Wyposażenie w placówki użyteczności publicznej, takie jak: służba zdrowia, placówki kultury i oświaty poza Libercem, Jabluncem nad Nisou i Bogatynią jest niedostateczne. W komunikacji transgranicznej wykorzystuje się pięć przejść drogowych, jedno kolejowe oraz jedno na szlaku turystycznym. Potencjalnym źródłem rozwoju regionu w przyszłości powinna stać się turystyka.

Drugi rejon obejmuje po stronie czeskiej: powiaty trutnovski i semilski, a po polskiej: grodzki i ziemski powiat jeleniogórski, kamiennogórski oraz dwie gminy powiatu złotoryjskiego i jedną gminę powiatu jaworskiego. Do Euroregionu Nysa należą tylko powiaty i gminy leżące po polskiej stronie. Liczba ludności, tak po czeskiej, jak i po polskiej stronie wykazuje stabilizację. Główne jednostki osadnicze to Jelenia Góra Trutnov, Semily, Kamienna Góra, Szklarska Poręba i Zacler. W gospodarce regionu poza przemysłem lekkim istotną rolę odgrywa turystyka. Bezrobocie najwyższe wartości uzyskuje w Kamiennej Górze i w rejonie Zalera. Stan środowiska naturalnego ulega sukcesywnej poprawie, choć w wyższych partiach gór występują na znacznych przestrzeniach uszkodzenia drzewostanu. Górskie odcinki rzek mają na tyle czystą wodę, iż mogą być źródłem wody pitnej i energii wodnej. Konieczne jest jednak zabezpieczenie przeciwpowodziowe terenu. Poza Jelenią Górą i Trutnovem region charakteryzuje się niedostatecznym rozwojem usług wyższego rzędu. Komunikację transgraniczną umożliwiają trzy przejścia drogowo-kolejowe, jedno kolejowe oraz cztery przejścia turystyczne.

Przejrzyjmy się obecnie celom, kierunkom i zasadom strategicznym przyjętym w "Studium koordynacyjnym rozwoju pogranicza czesko-polskiego". Przyjęto, iż celem strategicznym będzie dalsze "zacieśnianie i poszerzanie więzi pomiędzy obydwiema częściami polsko-czeskiego pogranicza, zapewnianie jego zrównoważony i wielokierunkowy rozwój, ułatwiający proces integracji obu krajów z Unią Europejską." (s.26) Osiągnięcie tego celu będzie możliwe poprzez:

- stopniowe zbliżanie, likwidację wzajemnych uprzedzeń, poznawanie się i nawiązywanie kontaktów pomiędzy instytucjami oraz osobami;
- współdziałaniu w przypadku klęsk żywiołowych;
- udostępnieniu terenów przygranicznych i ich ściślejszego powiązania poprzez modernizację połączeń komunikacyjnych oraz zagęszczaniu przejść granicznych;
- przyjmowanie podobnych rozwiązań prawnych dotyczących problemów rozwoju pogranicza, w tym szczególnie przekraczania granic państwowych oraz prowadzenia działalności gospodarczej;
- ujednolicanie zasad gospodarowania przestrzenią, kształtowania ładu przestrzennego oraz przepływu informacji o inwestycjach, których działalność wykraczać może poza granice państwowe;
- odtwarzanie równowagi ekologicznej w pasie przygranicznym;
- zawiązaniu ściślejszej współpracy w wykorzystywaniu atrakcyjnych terenów górskich i podgórskich;
- poszerzania współpracy w zakresie zarządzania i gospodarowania bogactwami naturalnymi, działalnością przemysłową, rolniczą i rzemieślniczą, wymiany towarów i usług podstawowych oraz rynku pracy;
- zacieśnianie i poszerzanie kontaktów kulturalnych, oświatowych i naukowych, służby zdrowia, wykorzystania potencjału rekreacyjnego i turystycznego pogranicza, współpracy młodzieżowych i dziecięcych organizacji oraz środków masowego przekazu.

Dochodzenie do tego, aby pogranicze czesko-polskie sukcesywnie przeobrażało się w stabilny, funkcjonalny i atrakcyjny region środkowoeuropejski przyjąć następujące kierunki rozwoju:

- pierwszy z nich powinien prowadzić do pogłębiania związków transgranicznych. W tym też celu podejmowane działania powinny zmierzać do zacierania różnic, poszerzania współpracy we wszystkich dziedzinach życia społecznego i gospodarczego z uwzględnieniem uwarunkowań ekologicznych, historycznych i kulturowych występujących na pograniczu;
- drugi wynika z położenia pogranicza czesko-polskiego w centrum Europy otwierając szansę na przejmowanie przez niego szerszych funkcji międypaństwowych i międzynarodowych. Należy więc dążyć do rekonstrukcji i wzmocnienia funkcji pośredniczącej obszaru pogranicza. Będzie to możliwe poprzez tworzenie powiązań w sferze gospodarczej, społecznej i kulturalnej, tak wewnątrz tego obszaru, jak i z sąsiednimi terytoriami i krajami;
- pogranicze czesko-polskie cechuje się atrakcyjnymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, szczególnie na terenach górskich i podgórskich. Należy więc stopniowo eliminować wszelkie źródła zanieczyszczeń środowiska, a rozwojem gospodarczym i osadnictwem kierować tak, by pogranicze stało się obszarem ekologicznie czystym; na pograniczu dążyć należy także do kształtowania odpowiednich warunków życia ludności szczególnie na obszarach aglomeracji miejsko-przemysłowych, obszarach chronionej przyrody, wód pitnych i mineralnych, terenach zagrożonych powodzią, regionalnych i międzynarodowych korytarzach ekologicznych, transportowych i infrastrukturalnych;

- należy zwiększać atrakcyjność pogranicza w sferze kulturalnej i naukowej. Popierać się powinno wszelkie inicjatywy kulturalne i naukowe, które mogą służyć zarówno wewnętrznemu rozwojowi pogranicza, jak i podnosić jego międzynarodową renomę;
- ostatnim kierunkiem jest kształtowanie nowoczesnej struktury ekonomicznej. W tym celu należy wspierać procesy restrukturyzacyjne w gospodarce regionu, popierać rozwój lokalnej przedsiębiorczości, tworzenie wspólnych lub mieszanych firm, wspólnie wykorzystywać nadwyżki siły roboczej oraz uzgadniać i popierać przygraniczne przedsięwzięcia w dziedzinie turystyki, rekreacji, lecznictwa uzdrowiskowego, sportu itp.

Realizacja tych celów strategicznych wymaga przestrzeganiu na pograniczu czesko-polskim podporządkowaniu wszelkich działań trzem zasadom:

- harmonizowaniu działań praktycznie we wszystkich dziedzinach współpracy transgranicznej, a szczególnie planowania przestrzennego, ochrony przyrody, rozwoju infrastruktury, ochrony dziedzictwa kulturowego itp;
- rozwijania kontaktów i konkretnej współpracy między różnego typu jednostkami osadniczymi, w zakresie niektórych wyższych funkcji usługowych, a szczególnie w zakresie inicjatyw kulturalnych oraz pomocy technicznej czy humanitarnej;
- wzmacniania znaczenia i funkcji przygranicznej sieci osadniczej poprzez rozbudowę infrastruktury technicznej i społecznej, potencjału gospodarczego itp.

Studium koordynacyjne zawiera także szczegółowe zasady jakimi powinno się kierować w poszczególnych dziedzinach życia i działalności oraz kierunki działań branżowych oraz regionalnych. Celem przekazania pełnej spójnej informacji uzgodnień na szczeblu krajowym zamieszczono je w końcowych tabelach.

1.3. Cele strategiczne Euroregionu Nysa.

W realizacji przedsięwzięć na pograniczach szczególna rola przypada euroregionom. Stowarzyszeniom powołanym przez jednostki terytorialne działające w oparciu o zasady prawa krajowego członków. Istnienie takiej struktury - jak potwierdzają doświadczenia krajów Europy Zachodniej - zwiększa skuteczność działań oraz pozwala na szybsze przełamywanie stereotypów i uprzedzeń oraz buduje wzajemne zaufanie. Jak podkreśla L. Dyczewski tworzeniu euroregionu towarzyszą podobne zjawiska jak regionom, a mianowicie wzrost upodmiotowienia oraz wzmocnienie cech specyficznych. Jedyną różnicą między nimi to taka, iż euroregion obejmuje swym zasięgiem obywateli co najmniej dwóch państw, z reguły odmiennych etnicznie, mówiących innymi językami, żyjących w innej kulturze, a tworzy go się w celu zbliżenia grup ludności, związania je różnymi działaniami, nie niwelując jednocześnie odmienności. Zadaniem euroregionu jest integracja bez niwelacji. Z doświadczeń tego typu struktur działających w Europie wynika, że euroregion to: dobrowolna, komunalna i demokratycznie zorganizowana transgraniczna wspólnota interesów, platforma dla różnych procesów transgranicznych, miejsce komunikowania się i punkt kontaktowy dla wewnętrznych i zewnętrznych partnerów (mieszkańców, przedstawicieli instytucji, urzędów itp.). Nie jest on natomiast zewnętrzną placówką Unii Europejskiej, organizacją udzielającą dotacji w sferze gospodarki czy narzędziem, przy pomocy którego w krótkim czasie rozwiązać można braki na obszarach przygranicznych.

Euroregion Nysa należy do najstarszych tego typu struktur na pograniczu polsko-czeskim. Konferencja inicjująca jego powstanie odbyła się 23-25 maja 1991 roku w Zittau pod patronatem prezydentów trzech państw: Václava Havla, Richarda von Weizsäckera i Lecha Wałęsy z udziałem ponad 300 przedstawicieli przygranicznej społeczności czeskiej, niemieckiej i polskiej. Na konferencji przedstawiciele samorządów lokalnych, administracji rządowej oraz parlamentów państw wyrazili wolę współpracy na obszarach przygranicznych Czech, Niemiec i Polski oraz współdziałania w realizacji idei powołania Euroregionu "Trójkąt Trzech Ziem" (pierwotna nazwa euroregionu Nysa). Na spotkaniu tym uchwalono memorandum, które określało intencje, formy oraz zakres przyszłej współpracy. Do podstawowych zadań zaliczono: działania na rzecz ochrony środowiska, otwierania nowych przejść granicznych oraz rekonstrukcję połączeń komunikacyjnych, jako warunku pogłębienia współpracy gospodarczej, kontaktów turystycznych i kulturalnych na pograniczu polsko-czesko-niemieckim, stworzenie nowoczesnych połączeń telekomunikacyjnych, telefonicznych i komputerowych, popieranie współpracy szkół wyższych, rozwijanie ośrodków rekreacyjnych i turystycznych, tworzenie warunków do kontaktów ludności obszarów przygranicznych.

W drugiej połowie 1991 roku stworzono podstawy instytucjonalne organizacji - powołano Biuro Koordynacyjne, opracowano statut, a samorządy lokalne podjęły uchwały o przystąpieniu do euroregionu. Niewątpliwie pozytywny wpływ na rozwój współpracy miało podpisanie w dniu 6 października 1991 roku traktatu między Rzeczypospolitą Polską a CSFR o dobrym sąsiedztwie, solidarności i przyjaznej współpracy. Oficjalnie powstanie pierwszego euroregionu pod nazwą "Nysa" przypada na 21 grudnia 1991 roku - datę pierwszego posiedzenia Rady w Zittau, na którym delegaci trzech krajów podjęli uchwałę o powołaniu do życia tej instytucji. Początkowo deklarację o przystąpieniu do euroregionu złożyły: 34 gminy województwa jeleniogórskiego, 5 powiatów czeskich i 9 powiatów wschodniej Saksonii oraz jedno miasto wydzielone. Kierując się zasadami zawartymi w Europejskiej Karcie Samorządu Terytorialnego oraz Europejskiej Konwencji Ramowej o Współpracy Transgranicznej między Wspólnotami i Władzami Terytorialnymi podpisanej przez polską stronę w 1993 roku, euroregion powstał, jako dobrowolna wspólnota interesów gmin oraz powiatów i nie posiada osobowości prawnej. Podstawowym dokumentem określającym reguły współpracy jest <<Ramowe porozumienie Euroregionu "Nysa">> podpisane 19 marca 1994 roku w Jabloncu nad Nysą. Zgodność z wymogami krajowego prawa każdego z członków zapewniło utworzenie stowarzyszeń i związków komunalnych. Po stronie polskiej pod nazwą: Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu "Nysa", czeskiej - Euroregion "Nisa" Regionální komunitní sdružení měst a obcí severních Čech, niemieckiej - Kommunalgemeinschaft Euroregion "Neisse", Sektion BR Deutschland e.V. W celu koordynacji współpracy w każdym kraju powołano sekretariaty. Merytoryczna działalność realizowana jest w grupach roboczych. Zajmują się one poszczególnymi dziedzinami współpracy, opracowują ekspertyzy, wnioski i zalecenia dla Rady Euroregionu, która je uchwała i nadzoruje ich realizację. Podkreślić należy, iż przyjęte przez samorządy lokalne euroregionu "Nysa" porozumienie wyprzedzało o kilka lat zawarcie oficjalnego porozumienia między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Czeskiej o współpracy transgranicznej, sporządzone w Warszawie 8 września 1994 roku. W początkowej fazie w ramach euroregionu działało 7 grup roboczych, a aktualnie wspólnych 9, w tym po polskiej stronie 15 grup, a po czeskiej 12. Obecnie Euroregion - po polskiej stronie - obejmuje swoim zasięgiem 40 gmin z województwa dolnośląskiego oraz 3 gminy z województwa lubuskiego. Zasięg przestrzenny euroregionu tak po stronie czeskiej, jak i niemieckiej nie uległ zmianie. Obszar euroregionu liczy obecnie 12 039 km², z tego 33% po stronie polskiej i 29% po stronie czeskiej. Zamieszkuje go blisko milion siedemset pięćdziesiąt dwa tysiące osób, w tym prawie jedna trzecia po stronie polskiej i blisko dwadzieścia osiem procent po stronie czeskiej.

Istotnym dokumentem określającym cele współpracy transgranicznej na obszarze euroregionu jest przyjęty w dniu 25 czerwca 1998 roku przez Radę, załącznik do uchwały nr 4/9/98 pod nazwą "Cele rozwojowe (główne osie rozwojowe) Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa". Zawiera on trzynaście kierunkowych działań od wspierania współpracy transgranicznej szkół wyższych, informacji transgranicznej, opracowania programów wsi i obszarów wiejskich, poprawy dostępności do centrów osiedlowych i turystycznych, rozwój współpracy między jednostkami osadniczymi, służbami specjalnymi (straży, policji, urzędów celnych itp), aż po ochronę środowiska, transport kolejowy, drogowy i lotniczy, przejścia graniczne, modernizację dróg i rozwój gospodarczy regionu. Pełny zakres celów zawiera tabela nr 1. Dokument stanowi wynik uzgodnień nie tylko między polską i czeską stroną, ale i niemiecką euroregionu. Dlatego też pewne cele szczegółowe np. budowy i rozbudowy przejść granicznych czy tras komunikacyjnych wykraczają poza polsko-czeskie pogranicze i nie są uwzględniane w opracowanych na szczeblu międzyrządowym "Studium koordynacyjnym pogranicza polsko - czeskiego". Realizacja tych celów może mieć jednak istotny wpływ na współpracę transgraniczną na pograniczu polsko-czeskim, dlatego też i te cele wzięto pod uwagę.

II. Wyniki badania potrzeb gmin przygranicznych oraz efekty warsztatów.

II.1. Badanie potrzeb czeskich i polskich gmin.

Warunkiem skutecznego podejmowania długofalowych działań jest przeprowadzenie diagnozy dotychczasowego stanu określonego problemu. Stawiając sobie cel, jakim miało być opracowanie przyszłych płaszczyzn współdziałania i realizowania określonych projektów na pograniczu czesko-polskim należało ustalić:

- które gminy i instytucje non-profit już ze sobą współpracują,
- od jak dawna ta współpraca trwa i jakie przyjmuje formy,
- czy gminy i instytucje non-profit, które dotąd nie podejmowały współpracy są zainteresowane jej podjęciem,
- jaka jest znajomość programu CREDO i "Studium koordynacyjnego pogranicza czesko-polskiego" oraz
- czy są w stanie w krótkim czasie przedstawić propozycje długofalowej współpracy oraz konkretne przedsięwzięcia możliwe do realizacji w najbliższym czasie.

Specyficzna sytuacja panująca po dwóch stronach granicy spowodowała, iż dążąc do uzyskania powyższych informacji zastosowano dwie metody. Po czeskiej stronie Euroregionu rozesłano do wszystkich 157 gmin specjalnie przygotowaną ankietę. Po stronie polskiej natomiast, ze względu na fakt niedawno odbytych wyborów samorządowych wywiady swobodne z nowymi władzami gminnymi i wskazanymi przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast przedstawicielami organizacji non-profit.

II.1.1. Wyniki ankiety przeprowadzonej po czeskiej stronie Euroregionu NYSA w powiązaniu z celami sformułowanymi w "Studium koordynacyjnym czesko-polskiego pogranicza".

Strona czeska przystępując do badań ankietowych zakładała, iż uzyskane informacje nie tylko pozwolą uzyskać informacje o dotychczasowej współpracy, ale staną się one podstawą do oceny rozwoju czesko-polskiego pogranicza w Euroregionie Nysa, przyczynią do szczegółowego określenia specyficznych cech poszczególnych części Euroregionu oraz mogą umożliwić wnioskowanie o stopniu utożsamienia się mieszkańców czeskiej części pogranicza z celami sformułowanymi w opracowanych już materiałach koncepcyjnych na szczeblu narodowym.

Z rozesłanych do wszystkich 157 gmin należących do Euroregionu Nysa ankiet, uzyskano odpowiedzi jedynie od 30 (tj. 19%). Podkreślić należy, iż gminy, położone wzdłuż granicy wskazały zarówno partnerów po polskiej stronie z którymi utrzymują kontakty, jak i obszary możliwej współpracy. Natomiast te, położone poza bezpośrednim zasięgiem granicy, ograniczyły się jedynie do sformułowania ogólnych płaszczyzn możliwej współpracy.

Ważnym wskaźnikiem stopnia zainteresowania współpracą jest jednak brak odpowiedzi wszystkich trzech miast powiatowych: Liberca, Jablonca nad Nysą i Semili, jak też i innych ważniejszych miast takich jak: Tanvald, Smržovka, Hrádek nad Nysą, Rokytnice nad Jizerą itp. Wyniki ankiety odzwierciedlają więc poglądy i stopień zainteresowania tylko tej grupy gmin, które bezpośrednio graniczą z Polską, co nie znaczy, że są ośrodkami, które decydują o skali stosunków pomiędzy Republiką Czeską i Polską w kontaktach przygranicznych. Taką sytuację między innymi potwierdzają miasta: Frýdlant, Desná, Jilemnice, Železný Brod i kilka innych, które nie graniczą bezpośrednio z Polską, ale położeniem, trasami komunikacyjnymi i przemysłem turystycznym automatycznie znajdują się w centrum zainteresowania polskiego społeczeństwa.

Przyczyny braku udziału w ankiecie mogą wynikać z różnych przyczyn i nie można tylko na podstawie tego faktu wnioskować, że miasta o przeważającej ilości mieszkańców w Euroregionie Nysa nie są zainteresowane współpracą z polską częścią pogranicza. Można zakładać, że wiele gmin i miast, które nie odpowiadały w ogóle na ankietę, ma swoich partnerów w Polsce, i nie są to tylko partnerzy formalni a w wielu przypadkach współpraca obejmuje też organizacje o zasięgu ponadmiejskim i ponadgminnym. Doświadczenia osób opracowujących studium taką sytuację potwierdzają.

Przyjmując za punkt wyjścia strategiczne kierunki rozwoju czesko-polskiego pogranicza dotychczasowe formy współpracy oraz nowe propozycje rozpatrywane były z następujących punktów widzenia:

- polepszania stosunków transgranicznych,
- odnowienie i wzmocnienie funkcji pośrednictwa,
- kształtowania korzystnych warunków życia mieszkańców,
- kształtowania czystego środowiska naturalnego,
- kształtowania atrakcyjnego środowiska kulturowego i intelektualnego,
- tworzenia nowoczesnej struktury ekonomicznej

Z zawartych w ankietach odpowiedzi wynika, że przedstawiciele gmin i miast propozycje współpracy z partnerami polskimi lokowali przede wszystkim w obszarach dotyczących pogłębiania stosunków transgranicznych oraz kształtowania atrakcyjnego środowiska kulturowego i intelektualnego z wyraźną przewagą tego ostatniego. Przyczyną takiego właśnie podziału płaszczyzn przez gminy może być fakt, iż są to gminy małe, mające ograniczone możliwości formułowania propozycji w pozostałych płaszczyznach. Zarazem stosunkowo mały

stopień komunikacji między gminami stwarza sytuację, w której przedstawiciele gmin formułują pomysły, które można realizować samodzielnie, bez potrzeby współpracy z pozostałymi gminami po czeskiej stronie pogranicza. Wyjątek stanowią tylko propozycje Kořenova dotyczące wspólnych przedsięwzięć tego miasta z gminami i miastami: Desné, Harrachov i Tanvald oraz wspólne działania (opracowanie badań dla wykorzystania regionu zachodnich Karkonoszy) zaproponowane przez Harrachov. Te propozycje są najprawdopodobniej efektem długookresowych kontaktów tychże miast i gmin oraz intuicyjnego odczuwania potrzeby i możliwości wykorzystania regionu w większym stopniu, co wynikać może z powiązań historycznych.

Zaskakująco, w propozycjach nie został wymieniony problem ochrony środowiska naturalnego, mimo że badania opinii publicznej wykazują, iż kwestię tę społeczeństwo czeskie uważa za niezwykle ważną i to zarówno z punktu widzenia zdrowia, jak i z punktu widzenia korzystnych warunków życia. Powodem takiej sytuacji może być niski stopień utożsamienia się z odpowiedzialnością za kształtowanie zdrowego ekologicznie środowiska, który jest w przypadku małych gmin przygranicznych mniejszy. Wynikac to może z założenia, iż odpowiedzialność za ten obszar ciąży przede wszystkim na wadzach powiatowych, ewentualnie regionalnych, tj. urządach powiatowych, ewentualnie Ministerstwie Ochrony Środowiska.

Propozycje dotyczące kształtowania środowiska atrakcyjnego pod względem kulturowym i intelektualnym wymieniano w większości ankiet, jednak bez konkretyzowania możliwych pomysłów ze strony gminy. Wymiana kulturalna wydaje się najprostszym sposobem współpracy transgranicznej. Często bowiem chodzi o kontynuację już realizowanych przedsięwzięć. Są one również wykorzystywane przez gminę/miasto w celu świadomego lub nieświadomego badania stopnia identyfikacji mieszkańców z potrzebami gminy jako społeczności, bez potrzeby kooperacji między gminami.

Z doświadczeń związanych z zarządzaniem gmin i miast wynika, że ta płaszczyzna może stanowić podstawę dla komunikacji między mieszkańcami na terenach przygranicznych, natomiast kolejnymi etapami współpracy może być pogłębianie stosunków transgranicznych, stwarzanie korzystnych warunków życia mieszkańców i tworzenie nowoczesnej struktury ekonomicznej. Przykład miasta Harrachowa, które już te obszary współpracy realizuje od kilku lat, jest tego najlepszym przykładem. Stopniowo aktywizują się gminy Kořenov i Desná, których pomysły oraz propozycje współpracy poszerzają się również na płaszczyznę infrastrukturalną i ekonomiczną.

Dla miast i gmin, które nie mają bezpośredniego kontaktu z polską stroną zarówno w aspekcie terytorialnym jak i ekonomicznym (Żelezný Brod, Rychnov u Jablonce nad Nisou, Koberovy...), obszar kultury jest prawdopodobnie najbardziej dostępną drogą do nawiązania efektywnych stosunków z polską częścią terenów przygranicznych.

Przyjrzyjmy się obecnie propozycjom gmin z punktu widzenia ich możliwości realizacji w ramach programu Credo. Nie ulega wątpliwości, że powinny one inicjować rozwój czesko-polskiego pogranicza i określać zalecane ukierunkowanie działań. Są one ukierunkowane przede wszystkim na sferę publiczną. Sfera prywatna natomiast najczęściej wykorzystuje nawiązane już kontakty i stworzoną strukturę sprawdzoną poprzez wyniki współpracy miast/gmin i organizacji non-profit wsparciem ze źródeł publicznych (patrz tabela nr 1).

II.1.2. Wyniki wywiadów przeprowadzonych po polskiej stronie Euroregionu Nysa w powiązaniu z celami sformułowanymi w "Studium koordynacyjnym polsko-czeskiego pogranicza."

Wychodząc z założenia, iż wybory do rad gmin spowodują wymianę części radnych oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast zrezygnowano z rozsyłania ankiety. Uznano bowiem, iż skuteczniejszą metodą będzie wywiad swobodny, który nie tylko pozwoli na uzyskanie informacji o dotychczasowej współpracy z partnerami czesкими. Przyczyni się też do pozyskania wiedzy o oczekiwaniach wobec sekretariatu polskiej strony Euroregionu Nysa, problemach gminy, zamierzeniach oraz aktualnych możliwościach finansowych bez których wszelka współpraca pozostaje tylko w sferze deklaracji.

Uzyskane w wyniku wywiadów informacje pozwalają stwierdzić, iż kontakty polskich gmin Euroregionu Nysa są dość rozległe. Współpracują one nie tylko z gminami czy miastami leżącymi w krajach, z którymi graniczy Polska. Najwięcej gmin, bo co druga współpracuje z gminą niemiecką co trzecia z gminą czeską, a co piąta z gminą duńską. Istnieją i takie gminy, które mają nawiązaną współpracę z gminami holenderskimi, francuskimi, norweskimi czy rosyjskimi. Są to jednak przypadki sporadyczne. Podkreślić także należy fakt, iż ponad jedna trzecia gmin polskich Euroregionu Nysa jak dotąd nie posiada żadnego partnera zagranicznego. Z tych, które mają nawiązaną współpracę co czwarta ma stałe kontakty z jednym partnerem, co szósta z dwoma lub trzema partnerami, a co dwudziesta z czterema i większą liczbą partnerów. Na rozmiary współpracy mają wpływ - jak można sądzić - trzy czynniki: wielkość gminy, jej atrakcyjność oraz kontakty osobiste między osobami pełniącymi różne funkcje w gminie.

Na ogólną liczbę czterdziestu trzech gmin należących do Euroregionu Nysa tylko dwie nie wykazały zainteresowania pogłębieniem bądź nawiązaniem współpracy z partnerem czeskim. Źródeł odmowy współpracy nie należy poszukiwać jednak w fakcie niechęci do Czechów jako narodu lecz w aktualnej sytuacji ekonomicznej tych gmin. Pozostałe czterdzieści jeden gmin oraz funkcjonujące na ich terenie organizacje non-profit zaproponowały ponad 160 mniej lub bardziej skonkretyzowanych pomysłów na współpracę z istniejącym już lub potencjalnym partnerem czeskim. Największą ich liczbę i najbardziej konkretnych złożyły gminy już od lat współpracujące oraz położone tuż przy granicy polsko-czeskiej. Posługując się klasyfikacją stosowaną w Unii Europejskiej podzielono je na następujące dziedziny: infrastruktura transportowa, infrastruktura komunalna, ochrona środowiska, rozwój gospodarczy łącznie z turystyką, rolnictwo i leśnictwo oraz zasoby ludzkie. Zestawienie ilościowe i rozkład procentowy wskazuje, że:

- dwie dziedziny zdecydowanie dominują: zasoby ludzkie oraz rozwój gospodarczy łącznie z turystyką, skupiając 2/3 złożonych propozycji;
- co piąta dotyczy transportu i komunikacji, a
- co dziesiąta ochrony środowiska.

Przyjmując za punkt wyjścia strategiczne kierunki rozwoju polsko-czeskiego pogranicza, dotychczasowe formy współpracy oraz nowe propozycje rozpatrzono z punktu widzenia następujących obszarów:

- pogłębienia stosunków transgranicznych,
- odnowienia i wzmocnienia funkcji pośrednictwa,
- kształtowania korzystnych warunków życia mieszkańców,
- kształtowania atrakcyjnego środowiska kulturalnego i intelektualnego,
- tworzenia nowej struktury ekonomicznej.

Na wstępie podkreślić należy, iż znajomość strategicznych kierunków rozwoju pogranicza polsko-czeskiego zawarta w Studium nie należy do powszechnych. Pomimo tego ograniczenia podkreślić należy, iż wiele propozycji polskich gmin Euroregionu Nysa jest zbieżna zarówno z jego strategicznymi, jak i regionalnymi zadaniami.

Z uzyskanych w trakcie wywiadów oraz przesłanych do Sekretariatu Euroregionu Nysa propozycji wynika, iż przedstawiciele gmin swoje propozycje współpracy lokują przede wszystkim w obszarach dotyczących pogłębienia stosunków transgranicznych, kształtowania atrakcyjnego środowiska kulturowego i intelektualnego, odnawianiu i wzmacnianiu funkcji pośrednictwa, kształtowania odpowiednich warunków życia ludności oraz kształtowania czystego środowiska naturalnego. W nikłym stopniu propozycje dotyczą tworzenia nowoczesnej struktury ekonomicznej.

W ogólnej liczbie propozycji dominującą pozycję zajmuje - podobnie jak po czeskiej stronie Euroregionu Nysa - kształtowanie atrakcyjnego środowiska pod względem kulturowym i intelektualnym. W przeciwieństwie jednak do partnerów po drugiej stronie granicy polskie gminy złożyły konkretne propozycje. Najczęściej było to zaproszenie do uczestnictwa w przedsięwzięciach, które mają już ugruntowaną pozycję w kalendarzu imprez kulturalnych w gminach. Nie zabrakło także pomysłów na zupełnie nowe przedsięwzięcia, jak: utworzenie wspólnego ośrodka edukacji młodzieży wiejskiej, kursów praktycznej nauki języka czeskiego i polskiego, wspólnych warsztatów-szkoleń pracowników gminnej administracji, muzeum szklarstwa czy festiwalu kultury karkonoskiej, itd (patrz tabela nr 1).

II.2. Przebieg i wnioski z warsztatów.

Po przeprowadzeniu ankiet po stronie czeskiej i wywiadów po polskiej stronie Euroregionu Nysa oraz przeprowadzeniu analizy obecnego poziomu współpracy między miastami i pozostałymi podmiotami, grupa realizacyjna przystąpiła do kolejnych etapów pracy w ramach projektu, to znaczy:

- przeprowadzenia serii wywiadów z burmistrzami - po stronie czeskiej i innymi przedstawicielami organizacji po obu stronach pogranicza;
- zebraniu od przedstawicieli gmin polskich i organizacji non-profit przygotowanych propozycji współpracy;
- realizacji ogółem pięciu warsztatów.

Na podstawie przeprowadzonych wywiadów udało się zgromadzić szereg informacji o propozycjach przedsięwzięć transgranicznych. Bardzo pozytywnym zjawiskiem w tej części prac było to, że wszyscy przedstawiciele miast i gmin, do których się zwracano, otwarcie zadeklarowali chęć współpracy z drugą stroną.

Na podstawie uzyskanych informacji sporządzono podstawowy zakres celów przyszłych warsztatów:

- poprzez zorganizowane spotkania zintensyfikować, a tam, gdzie brak partnera umożliwić nawiązanie współpracy;
- poszerzyć wiedzę podziale administracyjnym w każdym z krajów, relacjach między władzami rządowymi a samorządowymi (powiat-gmina) oraz kompetencji samorządu lokalnego w Czechach i Polsce;
- poinformować się o woli i możliwościach współpracy;
- sformułować te obszary współpracy, które mają szeroki wpływ na mieszkańców pogranicza;
- przygotować propozycję projektów do programu PHARE-CREDO

W celu sprawnego przeprowadzenia warsztatów obszar Euroregionu Nysa został podzielony na trzy logiczne części, które są również odzwierciedleniem przewidywanych interesów uczestniczących stron:

- część zachodnia - obejmująca miasta i gminy położone wzdłuż polsko-czeskiej granicy na wschód od Nysy po granicę Gór Iżerskich i Karkonoszy w polskiej części Euroregionu Nysa, w czeskiej zaś miasta i gminy z powiatów Liberec i częściowo Jablonec nad Nysą;
- część wschodnia - obejmująca miasta i gminy nadgraniczne z obszaru Karkonoszy leżące w polskiej części Euroregionu Nysa, w czeskiej zaś niektóre miasta i gminy z powiatu Jablonec nad Nysą i Semily. Ze względu na to, że polska część euroregionu obejmuje tereny całego północnego pasma Karkonoszy, aż po Lubawkę, zaś czeska część terytorialnie i administracyjnie kończy się w środku Karkonoszy na granicy pomiędzy Mísečkami i Špindlerovým Mlýnem oraz z powodu zainteresowania polskich gmin kooperacją ze swoimi sąsiadami bez względu na ich przynależność regionalną, podjęto decyzję o zaproszeniu na warsztaty miasta i gminy czeskie należące do Euroregionu GLACENSIS zainteresowanych współpracą z gminami polskimi;
- część wewnętrzna, obejmująca gminy i miasta, które nie leżą w bezpośrednim sąsiedztwie granicy, jednak mają dużą motywację do współpracy w dziedzinach, których charakter nie wymaga bezpośredniego sąsiedztwa terytorialnego.

Przyjęcie podziału terytorialnego, tj. na trzy wyżej wymienione części związane było z pewnym ryzykiem. W spotkaniach (warsztatach) bowiem w tym samym czasie uczestniczyć mogły zarówno gminy od lat ze sobą ściśle współpracujące i mające bardzo konkretne pomysły na współpracę transgraniczną, jak i te, które nie miały partnerów i w pełni skonkretyzowanych pomysłów na współpracę transgraniczną. Istniała więc obawa, że tzw. gminy aktywne potraktują spotkanie z partnerami tylko jako pewnego rodzaju formalność, natomiast tzw. nieaktywne nie będą w stanie przełamać początkowej powściągliwości oraz nieśmiałości. W efekcie więc do nawiązania współpracy wcale nie dojdzie. Zaistnienie takiej sytuacji mogłoby zagrozić osiągnięciu głównego celu projektu. Z tego też powodu opracowano dwa warianty organizowania warsztatów:

- pierwszy, wariant spotkania burmistrzów, na którym zaprezentują oni swoje wizje i potrzeby, a następnie poszukają partnerów o podobnych kierunkach zainteresowania, przy czym zachowana zostanie niezależność propozycji poszczególnych wnioskodawców i nieograniczona możliwość przystąpienia do tych propozycji lub negocjowania ich zmian;
- drugi, wariant spotkania burmistrzów, kiedy to przez grupę realizacyjną wcześniej przygotowane zostaną propozycje projektów, a przedstawiciele gmin będą wskazywać, w realizacji których propozycji chcieliby uczestniczyć. Dopiero w drugiej fazie będą mogli formułować swoje własne propozycje na swego rodzaju giełdzie propozycji projektów.

Celem wypróbowania pierwszego z wariantów wybrano grupę burmistrzów z gmin i miast leżących w części zachodniej Euroregionu Nysa.

**Przebieg warsztatów:
Warsztat pierwszy**

Termin: 17.2.1999
Miejsce: Liberec, Muzeum Północnoczeskie
Liczba uczestników: 25

W trakcie warsztatów okazało się, że nieograniczona swoboda zgłaszania tematów i obszarów współpracy transgranicznej prowadzi do sytuacji, w której burmistrzowie koncentrują się na zbyt szczegółowych propozycjach, dając pierwszeństwo indywidualnym interesom miast i gmin. Mimo tego, że deklarowali chęć współpracy, w praktyce nawiązanie takiej współpracy nie byłoby możliwe. Poszczególne wystąpienia ograniczały się albo do przedstawienia swojej gminy lub miasta, albo tylko do formułowania problemów, jakie poszczególne miasta rozwiązują lub próbują aktualnie rozwiązywać. W niektórych przypadkach propozycje te wzajemnie się wykluczały. Pomimo bardzo dobrej i przyjaznej atmosfery, przedstawiciele miast i gmin nie byli w stanie uzgodnić konkretnych tematów współpracy w taki sposób, by poszczególni przedstawiciele mogli podjąć decyzję o przyłączeniu się do propozycji swoich partnerów.

Efektem warsztatów były:

- tzw. niekomentowane deklaracje burmistrzów, tak jak zostały ujęte na flipchart
- lista możliwych obszarów współpracy, nad którymi będzie trzeba jeszcze wiele w przyszłości popracować.

Informacje te zostały później po podsumowaniu w całości przesłane wszystkim uczestnikom warsztatów. Pomimo tego, że w trakcie warsztatów nie udało się określić wspólnych stanowisk, uczestnicy docenili przede wszystkim fakt, że po raz pierwszy zostali zaproszeni na spotkanie, którego celem było sformułowanie konkretnych tematów i projektów dotyczących współpracy. Uczestnicy uzgodnili, że przestudiują wzajemnie swoje propozycje, omówią w swoich gminach i miastach, naniosą ewentualne korekty w taki sposób, aby propozycje te były ze sobą bardziej zbieżne.

Grupa realizacyjna w trakcie spotkania zdobyła jeszcze jedno ważne doświadczenie. Nie można zakładać, że jeśli burmistrzom prześle się wcześniej wszystkie materiały o potencjalnych partnerach to, zapoznają się oni z nimi i przygotowują propozycje, które uwzględniałyby potrzeby pozostałych partnerów, tak by w trakcie warsztatów koncentrować się na zmniejszeniu rozbieżności i by wspólne propozycje obejmowały jak najszerszy obszar przygraniczny. Dalszy wniosek to taki, że pomimo tego, iż burmistrzowie prawie że bez wyjątku oświadczyli, że najprawdopodobniej nie trzeba będzie korzystać z usług tłumaczy, ponieważ stosunkowo dobrze rozumieją się nawzajem, to zmuszeni byli stwierdzić, że tłumaczenie ich deklaracji i propozycji jest konieczne, by nie dochodziło do nieporozumień i braków w informacjach. Decyzja grupy realizacyjnej o zapewnieniu dwóch tłumaczy na każdy warsztat okazała się słuszną.

Pomimo pewnych niedoskonałości uznać należy, iż w ostatecznej ocenie efekty pierwszego warsztatu uznać należy za pozytywne. W wyniku warsztatów udało się osiągnąć następujące cele:

- doprowadzić do spotkania, nawiązania i pogłębienia stosunków między partnerami;
- poszerzyć wiedzę o nowym podziale administracyjnym w Czechach i Polsce oraz kompetencjach samorządów lokalnych w obu krajach;
- przedstawiciele miast i gmin poinformowały się wzajemnie o swojej woli i możliwościach współpracy.
- Częściowo osiągnięto natomiast takie cele, jak:
- sformułowanie obszarów współpracy o jak największym wpływie na mieszkańców regionu;
- przygotowanie propozycji projektów do programu CREDO.

Uwzględniając powyższe grupa realizacyjna na podstawie doświadczeń z pierwszych warsztatów zdecydowała, że kolejne warsztaty zostaną zorganizowane według drugiego z opracowanych wariantów w następujący sposób:

- w pewnym stopniu zwiększyć się ograniczenia dla burmistrzów,
- tematy zostaną wcześniej ustalone,
- burmistrzowie w pierwszej fazie wyrażą swoje stanowisko wobec ustalonych tematów bez możliwości wprowadzania większych zmian;
- dopiero w drugiej fazie, kiedy gminy wybiorą ustalone tematy, stworzona zostanie przestrzeń dla własnych pomysłów i dyskusji nad tematami, które zaproponują sami burmistrzowie.

Warsztat drugi

Termin: 10.3.1999
Miejsce: Jelenia Góra, Hotel Orbis Jelenia Góra
Liczba uczestników: 30

Na warsztaty przygotowano tablice ze sformułowanymi dwunastoma propozycjami projektów w języku czeskim i polskim, umieszczając je na sali obrad. Wszyscy uczestnicy otrzymali również identyczne informacje o propozycjach projektów już w zaproszeniu wraz z wykazem wszystkich gmin i miast zainteresowanych współpracą. Lista zaproszonych uczestników została rozszerzona o niektóre miasta z Euroregionu Glacensis po to, by polskie gminy miały możliwość rozmów z swoimi partnerami z drugiej strony granicy oraz, żeby przedsięwzięcia w ramach programu nie ograniczały się tylko do terytorium Euroregionu Nysa. Możliwość ta została wcześniej omówiona z przedstawicielem sekretariatu Euroregionu Glacensis, by w przyszłości nie dochodziło do sprzeczności interesów.

Warsztaty odbyły się w Jeleniej Górze dnia 10 marca 1999 r., zaś za stronę techniczną ich przebiegu odpowiedzialna była strona polska. Ze względu na fakt, że również po polskiej stronie było to pierwsze spotkanie tego typu, rozmowy znalazły się w centrum uwagi środków masowego przekazu o znaczeniu regionalnym.

Przedstawiciele gmin i miast zostali na wstępie poinformowani o zasadach funkcjonowania programu CREDO, o poszczególnych propozycjach projektów i w następnej kolejności o podziale administracyjnym w obu krajach oraz kompetencjach samorządu lokalnego. W odniesieniu do każdego punktu jednocześnie prowadzona była dyskusja, by sprawdzić, w jakim stopniu poszczególne części wystąpień zostały zrozumiane. Następnie poszczególni burmistrzowie wygłosili swoje stanowiska wobec zaproponowanych projektów oraz prowadzili rozmowy w samorządnie tworzących się grupach. Po upływie wyznaczonego czasu zorganizowano przerwę, przy czym burmistrzowie mogli swoje wystąpienia konfrontować między sobą i nie byli bezpośrednio czy pośrednio zmuszani do prezentowania wyników swoich rozmów. W trakcie przerwy dochodziło do żywiołowej dyskusji na poszczególnych propozycjach projektów, co dla prowadzących stanowiło wskaźnik

realnej możliwości wprowadzenia ich w życie. Atmosfera spotkania była na tyle dobra, że nawet nowe propozycje niektórych regionów i gmin (Jičín, Malá Úpa/Kowary) były przyjmowane bardzo pozytywnie i nie zostały odebrane przez pozostałych burmistrzów jako propozycje konkurencyjne. Na zakończenie poproszono każdego z uczestników, by jednym zdaniem ocenił bieżące warsztaty. Sformułowania, które stosowali uczestnicy, były dowodem na to, że cele warsztatów zostały osiągnięte. Efekty w postaci potwierdzonych propozycji projektów uczestnicy uważali za konkretne i korzystne dla ich pracy i zadeklarowali wolę popierania ich zarówno w swoich gminach, jak i w interesie całego pogranicza.

Warsztaty trzecie

Termin: 25.3.1999
Miejsce: Szklarska Poręba, Dom rehabilitacji rolników KRUS
Liczba uczestników: 41

W trzech warsztatach uczestniczyły gminy leżące w znacznej odległości od granicy czesko-polskiej. W niektórych przypadkach odległości między nimi były stosunkowo duże i wynosiły nawet ponad 100 km. Fakt ten sprawił, iż zmieniono propozycje proponowanych gminom projektów. W materiałach wcześniej przesłanych gminom przesłano jednak wszelkie propozycje złożone tak przez czeskie, jak i polskie gminy i miasta wchodzące w skład Euroregionu Nysa. Jednocześnie w tekście zaproszenia zwrócono uwagę na fakt, że przewiduje się, iż niektóre z nich nie dla wszystkich mogą być atrakcyjne.

Metodyka przebiegu warsztatów była podobna i tylko w niewielkim stopniu została zmieniona, ponieważ wyposażenie sali obrad było inne. Ze względu na fakt, że przedstawiciele gmin praktycznie jeszcze nie spotykali się w takim gronie, po wstępnych rozmowach na temat zasad funkcjonowania programu CREDO, pozostawiono im z góry określony czas na wzajemne przedstawienie się. Rygorystyczne przestrzeganie czasu wypowiedzi sprawiło, iż prezentacja przebiegała sprawnie i nie wpłynęła na zachwianie harmonogramu obrad.

Następna część warsztatów miała na celu, podobnie jak we wcześniejszych przypadkach:

- wspólną dyskusję o projektach,
- następnie tzw. przerwę roboczą, w trakcie której omawiano propozycje w różnych grupach tworzonych według zainteresowania określonym projektem,
- a w następnej kolejności zaprezentowanie nowych własnych tematów przygotowanych przez niektórych przedstawicieli gmin.

Również na tych warsztatach burmistrzowie byli w stanie uzgodnić swoje stanowiska wobec wcześniej przygotowanych tematów oraz znaleźć swoich partnerów w sąsiednim kraju. Warsztaty podobnie jak poprzednie, ocenione zostały bardzo pozytywnie.

Podobnie jak poprzednio, uczestnikom przesłano materiały z warsztatów, by mogli samodzielnie znaleźć partnera po drugiej stronie granicy.

Warsztaty czwarte

Termin: 30.3.1999
Miejsce: Frydlant, Urząd Miasta
Liczba uczestników: 26

Przed czwartymi warsztatami odbyło się w dniu 1 marca 1999 roku spotkanie burmistrzów regionu frydlańskiego z udziałem eksperta programu CREDO. Na tym spotkaniu organizująca warsztaty grupa burmistrzów podzieliła zadania wcześniej w taki sposób, że pięcioro wybranych burmistrzów odwiedziło w marcu dziesięciu swoich partnerów z Polski i omówiło wizję współpracy całego tego regionu w ramach programu CREDO oraz nieoficjalnie poinformowało ich o terminie warsztatów. Oficjalne zaproszenie, które zostało później przesłane polskim burmistrzom tylko potwierdziło termin, program i sprawy techniczne. W tym przypadku, dzięki staraniom burmistrza Frydlańtu, warsztaty były poprzedzone programem kulturalnym w reprezentacyjnych pomieszczeniach ratusza, co spowodowało, że atmosfera rozmów była już od początku bardzo przyjazna i rozluźniona. Ze względu na fakt, że przedstawiciele miast w trakcie marcowych spotkań dobrze się poznali, można było bardzo szybko przejść do konkretnej pracy (niepotrzebne okazało się zastosowanie technik stwarzających korzystną atmosferę, wykorzystywanie metody "icebreakers" itp.)

Miasta i gminy zainteresowane realizacją poszczególnymi projektami odnalazły się stosunkowo szybko, a dyskusje były rzeczowe. Podobnie jak na poprzednich warsztatach, zdefiniowano również propozycje burmistrzów, tym razem o wiele lepiej przygotowane (Wieża widokowa na Smrku, wyciąg na Stogu, system turystycznego wykorzystania wspólnie szczytu górskiego położonego na granicy).

W trakcie tych warsztatów, poza uzgodnieniem terminów, burmistrzowie zdefiniowali również reguły swojej współpracy nie związanej z programem CREDO. Ich rozmowy dotyczyły programu PHARE, dla którego stworzą własne propozycje, które będą wspólnie omawiać oraz, po wzajemnym uchwaleniu forsować na wszystkich szczeblach administracji państwowej i samorządowej w obu krajach. Dzięki temu w praktyce spełniła się idea współpracy lansowana przez Unię Europejską. Burmistrzowie sami zdefiniowali zasady polityki strukturalnej Unii Europejskiej, takie jak:

- koncentracja starań
- zasada partnerstwa
- zasada uzupełniania się
- częściowo również zasada programowania.

Końcowe dokumenty z warsztatów, opracowane taką samą metodą jak wcześniej. Odzwierciedlały one z jednej strony listę wszystkich propozycji, do których zgłosili się przedstawiciele gmin (nie tylko gmin z tego spotkania, ale również z wszystkich wcześniejszych spotkań), z drugiej strony również przyjęte przez burmistrzów reguły i zasady współpracy.

Atmosfera rozmów scharakteryzowana została przez organizującego warsztaty burmistrza Frydlańtu w następujący sposób: "sala, w której dziś pracowano, już od dawna nie pamięta tak twórczego i pracowitego posiedzenia". Przebieg warsztatów był śledzony przez dziennikarkę stacji radiowej Radio contact Liberec, natomiast przez kilka następnych dni nadano szereg informacji o celach i osiągniętych wynikach rozmów.

Warsztaty piąte

Termin: 12.4.1999
Miejsce: Smržovka, Motel Ráj
Liczba uczestników: 30

W piątych warsztatach uczestniczyli przede wszystkich przedstawiciele miast i gmin z terenów przewidywanej do ponownego uruchomienia linii kolejowej, tzw. Kolei Izerskiej. Burmistrzowie, zwłaszcza polscy, zaprosili na spotkanie swoich fachowców, członków komisji miejskich i kierowników wielu organizacji kulturalnych i społecznych.

Warsztaty te miały już inną strukturę rozmów, ponieważ uczestnicy się dobrze się znali, występowali w roli konkretnych realizatorów uzgadniających kolejne szczegóły dotyczące współpracy. Spotkanie to nawiązywało więc zarówno do odbywających się w dniu 10 marca 1999 roku warsztatów zorganizowanych w Jeleniej Górze, jak i trwających od 1991 roku nieformalnych i formalnych kontaktów tworzących się w okresie powstawania organizacji Kolej Izerska. Celem tych warsztatów już nie były deklaracje przedstawicieli poszczególnych gmin, lecz opracowanie konkretnych propozycji przez pracowników wykonawczych, sprawdzenie słuszności sposobu postępowania i ich sformułowanie w taki sposób, by zostały przekazane radom miejskim w formie pozwalającej miastom i gminom podjęcie wiążącej decyzji w sprawie podziału poszczególnych zadań.

Wnioski

Cykl zorganizowanych i przeprowadzonych warsztatów pozwolił na osiągnięcie zakładanych celów i zainicjował szereg działań wykraczających poza ich ramy, czy to o charakterze bilateralnym czy regionalnym w ramach większości grup miast i gmin.

Osiągnięto cele podstawowe, to znaczy:

- sformułowano propozycje projektów współpracy pomiędzy podmiotami po czeskiej i polskiej stronie Euroregionu Nysa;
- osiągnięto wysoki poziom identyfikacji podmiotów współpracujących z tymi propozycjami;
- powiązano cele miast i gmin po obu stronach granicy;
- zawiązały się osobiste kontakty pomiędzy burmistrzami, członkami rad miejskich i innych organizacji w Polsce i Republice Czeskiej.

III. Realizacja projektów szansą na rozwój współpracy transgranicznej.

W wyniku zebranych od gmin propozycji współpracy, przedyskutowaniu ich na warsztatach, uwzględniając priorytety Euroregionu Nysa oraz cele i zadania wynikające ze "Studium koordynacyjnego pogranicza czesko-polskiego" grupa ekspertów przygotowała dwa rodzaje projektów. Pierwsze, uwzględniające długofalową współpracę na pograniczu i wymagające przeprowadzenia prac studyjnych. Drugie, mogące już rozwiązać konkretne potrzeby dwóch lub większej liczby gmin przygranicznych. Podkreślić należy, iż badanie potrzeb gmin w zakresie współpracy transgranicznej i przeprowadzone warsztaty pozwalają na przygotowanie jeszcze kilkunastu projektów do innych funduszy. Kolejność prezentacji programów ma tylko charakter porządkowy i nie stanowi wyrazu ważności czy pilności ich realizacji.

1.

Nazwa projektu:

KOLEJ IZERSKA - opracowanie studium technicznego

Cel projektu:

Przygotowanie kompleksowego studium technicznego odtworzenia istniejącego w przeszłości połączenia kolejowego na odcinku Jelenia Góra - Szklarska Poręba - Jakuszyce (przejście graniczne) - Harrachov.

Treść projektu:

Rekonstrukcja tego odcinka otworzyłaby możliwość uruchomienia stałych połączeń między trzema głównymi jednostkami osadniczymi wchodzącymi w skład Euroregionu Nysa, a mianowicie: Jeleniej Góry, Libereca i Zittau. Od 1991 roku istnieje stowarzyszenie miast i gmin pod nazwą Kolej Izerska zabiegające o uruchomienie stałych połączeń na tej trasie. Jedną z barier realizacji tego przedsięwzięcia jest brak kompleksowego technicznego projektu wykonania tej inwestycji (feasibility study). Opracowanie takiego studium wymaga:

- przygotowania ekspertyzy technicznej istniejącego torowiska, jego wyposażenia i osprzętowania;
- określenia kosztów inwestycji;
- warunków realizacji i przyszłej eksploatacji.

Koszt:

Suma kosztów Phare - 20 000 EURO

Partnerzy:

Miasta i gminy tworzące komunalne stowarzyszenie Kolei Izerska.

2.

Nazwa projektu:

ŚCIEŻKI ROWEROWE - opracowanie publikacji

Cel projektu:

Wspólne opracowanie i przygotowanie publikacji o trasach rowerowych w polskiej i czeskiej stronie Euroregionu Nysa.

Treść projektu:

W styczniu 1995 roku czeska strona Euroregionu Nysa wydała w trzech językach czeskim, polskim i niemieckim publikację pod tytułem "Euroregionem Nysa na rowerze". Zawiera ona opis wszystkich tras rowerowych istniejących po czeskiej stronie euroregionu. Sądzić należy, że przygotowanie podobnej publikacji o istniejących ścieżkach rowerowych po polskiej stronie i połączenie jej z opracowaną już czeską przyczyniłoby się do promocji transgranicznej turystyki rowerowej w Górach Izerskich i Karkonoszach. Opracowanie powinno zawierać mapy ścieżek rowerowych i ich opis, krótką informację o miejscach, obiektach godnych zobaczenia, adresy ośrodków informacji turystycznych, miejsc noclegowych, adresy wypożyczalni rowerów i punktów serwisowych oraz spis przejść granicznych. Szacuje się, iż publikacja liczyłaby około 100 stron i wydano by ją w nakładzie 25.000 sztuk

Koszt:

Suma kosztów Phare - 29 000 EURO

Partnerzy:

Czechy: Klub Ceskich turistu - Liberec
Polska: gminy zainteresowane projektem

3.

Nazwa projektu:

PRAKTYCZNA NAUKA JĘZYKA CZESKIEGO I POLSKIEGO - badanie potrzeb rynku

Cel projektu:

Określenie zainteresowania nauką języka czeskiego w Polsce i polskiego w Czechach.

Treść projektu:

Nie ulega wątpliwości, iż nauka języka czeskiego i polskiego może przyczynić się do wzajemnego zrozumienia, przełamywania uprzedzeń i stereotypów między Czechami i Polakami zamieszkającymi na obszarach przygranicznych. Doświadczenia warsztatów wykazały, iż mimo podobieństwa językowego istnieją problemy we wzajemnej komunikacji. Dlatego też celem projektu byłoby badanie zainteresowania nauką języka czeskiego po polskiej stronie i polskiego po czeskiej. Głównie chodziłoby o zbadanie potrzeb szkół (wyższych, i średnich), urzędów administracji samorządowej i rządowej, biur turystycznych, małych i średnich firm, instytucji kultury itp.

Koszt:

Suma kosztów Phare - 11 100 EURO

Partnerzy:

Polska - Jelenia Góra (Kolegium Karkonoskie).
Czechy - miasto Frydlant

4.

Nazwa projektu:

MAŁA INFRASTRUKTURA - studium

Cel projektu:

Opracowanie stanu i potrzeb przygranicznych gmin czeskich i polskich w zakresie małej infrastruktury.

Treść projektu:

Projekt ma określić obecny stan i potrzeby w gminach przygranicznych w zakresie:

- przejść granicznych, a szczególnie ich wyposażenia w infrastrukturę usługową (punkty informacyjne, miejsca noclegowe, sklepy itp.), dostosowania do rozmaitych typów ruchu (pieszego, rowerowego, samochodowego, ciężarowego);
- uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej;
- rozbudowa bazy turystycznej np. wież widokowych, kolejek linowych itp.

Studium nie tylko stanowiłoby określenie istniejących możliwości, ale i ukazywać prawne bariery realizacji przedsięwzięć. Jednocześnie stanowiłoby punkt wyjścia do wypracowania wspólnych projektów inwestycyjnych (tzw. twardych).

Zainteresowanie uporządkowaniem wyżej wymienionych problemów zadeklarowało 20 gmin przygranicznych.

Koszt:

Suma kosztów Phare: 21 000 EURO

Partnerzy:

Czechy - Nove Mesto pod Smrkem
Polska - Bogatynia

5.

Nazwa projektu:
SYSTEM WZAJEMNEJ POMOCY - studium

Cel projektu:

Zbadanie możliwości prawnych stworzenia wzajemnej współpracy transgranicznej służb specjalnych.

Treść projektu:

Projekt zakłada wypracowanie spójnego systemu wzajemnego ostrzegania się, pomocy i współdziałania przygranicznych służb straży pożarnej, policji, górskiego pogotowia, pogotowia ratunkowego, urzędów celnych. Celem studium byłaby dogłębna analiza ograniczeń prawnych oraz umożliwienie wyżej wymienionym służbom nawiązanie trwałej współpracy. Do projektu przewiduje się zatrudnienie dwóch ekspertów (po jednym z czeskiej i polskiej strony), którzy przeanalizują rozwiązania prawne oraz poprowadzą warsztaty (ogółem 10) dla poszczególnych służb.

Koszt:

Suma kosztów Phare - 21 000 EURO

Partnerzy:

Polska - Urząd Miasta Bogatynia

Czechy: Urząd Miasta Frydlant

6.

Nazwa projektu:
WSPÓŁPRACA MUZEÓW - przygotowanie publikacji

Cel projektu:

Przygotowanie wspólnie przez czeską i polską stronę informatora o muzeach w regionie przygranicznym.

Treść projektu:

Przygotowana publikacja powinna zawierać: adresy placówek, godziny otwarcia, opis najciekawszych eksponatów, mapy, itp. Proponuje się zatrudnienie dwóch ekspertów, po jednym z czeskiej i polskiej strony.

Koszt:

Suma kosztów Phare - 10 500 EURO

Partnerzy:

Polska - Muzeum Regionalne w Jaworze

Czechy - Muzeum w Trutnovie

7.

Nazwa projektu:
INTENSYFIKACJA EKOLOGICZNEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ - studium

Cel projektu:

Rozpoznanie możliwości współpracy gospodarstw rolnych po obu stronach granicy w produkcji artykułów spożywczych czystych pod względem ekologicznym.

Treść projektu:

Projekt ma za zadanie zinventaryzować gospodarstwa ekologiczne po obu stronach granicy oraz umożliwić wymianę doświadczeń w produkcji ekologicznej żywności. W tym celu przewiduje się zatrudnienie dwóch ekspertów (po jednym z Czech i Polski) oraz organizację dwóch warsztatów.

Koszt:

Suma kosztów Phare - 4 500 EURO

Partnerzy:

Polska: Fundacja Kultury Ekologicznej Jelenia Góra

Czechy: Zemedelske uciliste Frydland

8.

Nazwa projektu:
OGRANICZENIE NARKOMANII

Cele projektu:

Rozpoznanie możliwości prawnych i technicznych leczenia narkomanów poza obszarem własnego państwa.

Treść projektu:

Głównym problemem leczenia narkomanów jest łatwy dostęp do dilerów środków odurzających. Leczenie w po drugiej stronie granicy utrudnia kontakt ze środowiskiem narkomanów i dilerami, zwieszając szansę wyleczenia. W projekcie uczestniczyli by specjaliści poszukując sposobów prawnych i technicznych do leczenia poza granicami kraju.

Koszt:

Suma kosztów Phare: 12 000 EURO

Partnerzy:

Czechy: Ośrodek leczenia narkomanów Liberec

Polska: Ośrodek leczenia narkomanów Mysłakowice

9.

Nazwa projektu:
TURYSTYKA SAKRALNA - wydanie publikacji

Cel projektu:

Wspólne przygotowanie, opracowanie i wydanie publikacji - przewodnika po obiektach sakralnych.

Treść projektu:

Publikacja zawierałaby: opis zabytków sakralnych, godziny otwarcia obiektów, imprez religijnych odbywających się w kościołach oraz mapy turystyczne. W przewodniku znalazłyby miejsce wszystkie oficjalnie uznane przez Republikę Czeską i Polskę wyznania religijne.

Koszt:

Suma kosztów Phare - 9 500 EURO

Partnerzy:

Czechy: miasto Trutnov

Polska: Urząd Miasta Jawor

10.

Nazwa projektu:
LIKWIDACJA ODPADÓW

Cel projektu:

Określenie możliwości importu i eksportu odpadów komunalnych

Treść projektu:

Zadaniem jest cena prawnych możliwości importu i eksportu odpadów w obu krajach oraz wymiana doświadczeń w zakresie zbierania, segregacji odpadów oraz ich przerobu i utylizacji. Realizacja wymaga zatrudnienia po jednym fachowcu z każdego kraju i przeprowadzenie warsztatów.

Koszt:

Suma kosztów Phare - 4 900 EURO

Partnerzy:

Polska: Fundacja Kultury Ekologicznej z Jeleniej Góry

Czechy: miasto Liberec

11.

Nazwa projektu:

EDUKACJA EKOLOGICZNA

Cel projektu:

Pogłębienie wiedzy na temat ekologii.

Treść projektu:

Projekt polega na wymianie doświadczeń pozarządowych organizacji oraz nauczycieli szkół ekologicznych w zakresie edukacji ekologicznej po obu stronach granicy. Podstawową metodą pracy będą warsztaty, także z udziałem dzieci i młodzieży.

Koszt:

Suma kosztów Phare - 20 000 EURO

Partnerzy:

Czechy: "Suchopyr" z Liberec

Polska: Fundacja Kultury Ekologicznej Jelenia Góra

12.

Nazwa projektu:

KULTURA I TURYSTYKA W GÓRACH IZERSKICH, KARKONOSZACH I CZESKIM RAJU - studium

Cel projektu:

Koordinacja wymiany informacji o przedsięwzięciach kulturalnych i turystycznych w gminach czeskich i polskich.

Treść projektu:

Głównym problemem we współpracy gmin, instytucji kultury i turystyki jest niedostateczna wymiana informacji o prowadzonych przedsięwzięciach. Celem projektu będzie przetestowanie rozwiązania technicznego polegającego na tym, iż w ciągu jednego roku zainteresowane gminy przekazywać będą dwóm lokalnym eksporterom materiały wydawane po dwóch stronach granicy. Ekspersi przygotowane materiały o imprezach kulturalnych, turystycznych, religijnych itp. będą opracowywać i przekazywać najbardziej poczytnym czasopismom oraz innym środkom masowego przekazu. Wersyfikacją projektu będzie liczba ogłoszeń czy komunikatów oraz badanie wiedzy o imprezach organizowanych przez partnerów.

Koszt:

Suma kosztów Phare - 33 000 EURO

Partnerzy:

Polska: Szklarska Poręba

Czechy: Harrachov

13.

Nazwa projektu:

POLSKO-CZESKIE CENTRUM REKREACYJNO-TURYSTYCZNE STÓG IZERSKI-SMREK studium wykonalności.

Cel projektu:

Stworzenie studium wykonalności projektu stworzy podstawy do prac nad realizacją przedsięwzięcia - stworzenie ośrodka turystycznego.

Treść projektu:

W skład wspomnianego przedsięwzięcia wchodzi:

- kolej gondolowa na Stóg Izerski oraz modernizacja "Schroniska na Stogu Izerskim"
- budowa wieży widokowej na Smreku (ta część realizowana jest przez stronę czeską).

Przy wykorzystaniu przejścia granicznego turystycznego na Smreku istnieją realne warunki połączenia tego polsko-czeskiego przedsięwzięcia i powstania centrum rekreacyjno-

sportowego. Centrum ma łączyć wiele form aktywnego wypoczynku. Budowa wieży widokowej po stronie czeskiej nie byłaby tak atrakcyjna gdyby nie powstała baza w postaci zmodernizowanego schroniska na Stogu Izerskim i wyciąg.

Aby móc w pełni zaangażować się w realizację tego ambitnego planu niezbędne staje się przygotowanie dokumentu zawierającego możliwości i warianty jego wykonania.

Koszt:

Suma kosztów Phare 35.368 EURO

Partnerzy:

Polska: Urząd Miasta Świeradów Zdrój, Urząd Miasta Mirsk
Czechy: Urząd Miasta Nove Mesto pod Smrkem, Urząd Miasta Lázně Libverda

14.

Nazwa projektu:

"POCIĄG DO BETLEJEM" przedstawienie teatralne

Cel projektu:

Przygotowanie i prezentacja widowiska wspólnie przez Teatr Animacji w Jeleniej Górze i Teatr Lalek w Libercu (Naivni Divadlo).

Treść projektu:

Przedmiotem projektu jest wspólna dwóch teatrów - realizacja widowiska bożonarodzeniowego szopki. Współpraca polegałaby na tym, że zespół realizujący składałby się z Polaków i Czechów, scenografię wykonano by w jeleniogórskiej pracowni, a spektakl przygotowany z czeskimi aktorami był by prezentowany w okresie Bożego Narodzenia w Libercu i w Jeleniej Górze.

Koszty:

Suma kosztów Phare 13.366,21 EURO

Partnerzy:

Polska: Teatr Animacji w Jeleniej Górze

Czechy: Naivni Divadlo w Libercu

15.

Nazwa projektu:

SZLAKI TURYSTYCZNE I DROGI ROWEROWE W REJONIE BOGATYNI - wytyczenie w terenie oraz wydanie mapy

Cel projektu:

Stworzenie systemu szlaków turystycznych i dróg rowerowych połączonych ze stroną czeską, wyznaczenie w terenie. Wydanie mapy.

Treść projektu:

Projekt polega na wytyczeniu szlaków turystycznych i dróg rowerowych, które zostaną przyłączone do istniejących po stronie czeskiej. Pomoże to mieszkańcom i turystom dzięki podróży po dobrze oznaczonych trasach lepiej poznać kraj najbliższego sąsiada, a także realizować w praktyce cele integracji mieszkańców i tworzenie trwałych więzi.

Dodatkowo wykonana będzie mapa z informatorem turystycznym w czterech językach (polskim, czeskim, niemieckim, angielskim).

Koszt:

Suma kosztów Phare 8.321,40 EURO

Partnerzy:

Polska: Urząd Miasta Bogatynia

Czechy: Gmina Frydland, Visniová, Hradec nad Nysą

16.

Nazwa projektu:
WSPÓŁPRACA STRAŻY POŻARNYCH system wzajemnej pomocy Bogatynia-Hradek nad Nysą

Cel projektu:

Projekt ma na celu stworzenie systemu wzajemnej pomocy straży pożarnych z Polski i Czech w rejonie Bogatyni i Hradka.

Treść projektu:

Współpraca Straży Pożarnych realizowana jest na tym obszarze od roku 1992. Ma swoje poważne sukcesy w działaniach integracyjnych, a także we wspólnych akcjach wzajemnej pomocy. Zadaniem projektu jest rozwój tej współpracy w oparciu o doświadczenia z przeszłości i aktualny stan zaawansowania działań całego Euroregionu Nysa.

W projekcie udział biorą jednostki z Kopaczowa, Porajowa, Bogatyni i Hradka.

Koszty:

Suma kosztów Phare 3.690,46 EURO

Partnerzy:

Polska - Ochotnicza Straż Pożarna Kopaczów, Ochotnicza Straż Pożarna Porajów
Czechy - Straż Pożarna Hradek nad Nysą

17.

Nazwa projektu:
EDUKACJA EKOLOGICZNA współpraca szkół podstawowych

Cel projektu:

Wspólna nauka wartości ekologicznych dzieci z terenów leżących bezpośrednio na granicy Polski i Czech.

Treść projektu:

Projekt polegać będzie na wizytach w szkołach podstawowych w Bogatyni, Hradku i Frydlandu, w trakcie których prowadzone będą zabawy, gry i inne formy w zależności od wieku dzieci. Wizyty te mają na celu poznanie zagrożeń i praktycznych sposobów zapobiegania degradacji środowiska naturalnego. Ze względu na lokalizację kwestie te są szczególnie ważne, a świadomość ekologiczna transponowana od najmłodszych lat jest już stałym elementem edukacji w Unii Europejskiej.

Koszty:

Suma kosztów Phare 2.738,07 EURO

Partnerzy:

Polska - Urząd Miasta Bogatynia
Czechy - Gmina Hradek i Gmina Frydland

18.

Nazwa projektu:
ŚCIEŻKI ROWEROWE - opracowanie koncepcji i projektu budowy na obszarze Gryfowa Śląskiego.

Cel projektu:

Opracowanie koncepcji przebiegu i dokumentów dotyczących budowy ścieżek rowerowych w gminie Gryfów Śląski.

Treść projektu:

Zadaniem projektu jest przygotowanie dokumentacji i koncepcji ścieżek rowerowych w taki sposób aby łączyły się one z Międzyregionalnym Szlakiem Rowerowym Łużyce-Izery-Karkonosze. Opracowanie zawierałoby również odpowiednie wskazówki dla okolicznych gmin, które również są zainteresowane tą sprawą. Poprzez łączność ze szlakiem międzyregionalnym istnieje realna szansa bezpośredniego połączenia ze stroną czeską.

Koszty:

Suma kosztów do Phare 2.754,29 EURO

Partnerzy:

Polska - Urząd Miasta Gryfów Śląski
Czechy - Miasto Raspenava

19.

Nazwa projektu:
WSPÓŁPRACA MIAST : GRYFÓW RASPENAVA

Cel projektu:

Nawiązanie i zacieśnienie współpracy miast partnerskich : Gryfowa Śląskiego i Raspenavy.

Treść projektu:

Wzajemne wizyty i udział w wydarzeniach jest najważniejszą treścią projektu. Szczególnie ważne stają się :

- współpraca Straży Pożarnych , w tym zawody pożarnicze
- wspólne występy, festyny i inne wydarzenia kulturalne
- wycieczki dzieci
- spotkania seniorów

Koszty:

Suma kosztów Phare 2.282,14 EURO

Partnerzy:

Polska - Urząd Miasta Gryfów Śląski
Czechy - Urząd Miasta Raspenava

20.

Nazwa projektu:
WSPÓŁPRACA GMINY ZGORZELEC Z GMINĄ VISNIOVA

Cel projektu:

Celem projektu jest nawiązanie trwałej współpracy pomiędzy samorządami.

Treść projektu:

W ramach projektu znajdują się takie wydarzenia jak:

- imprezy turystyczno-kulturalne organizowane przez Gminny Ośrodek Kultury w Zgorzelcu
- ćwiczenia i inne formy współdziałania straży pożarnych
- turniej zapaśniczy "Pierwszy krok zapaśniczy" dla dzieci i młodzieży
- spotkanie samorządów uczniowskich i nauczycieli w gminach w Jerzmankach

Koszty:

Suma kosztów Phare 13.200 EURO

Partnerzy:

Polska - Gmina Zgorzelec
Czechy - Gmina Visniová

21.

Nazwa projektu:
MIĘDZYNARODOWY FESTYN SPORTOWO-REKREACYJNY

Cel projektu:

Zadaniem projektu jest organizacja imprezy rekreacyjnej dla dzieci, młodzieży i dorosłych z gmin Jeżów Sudecki , Jiretin i Studenec

Treść projektu:

Zadaniem projektu jest poprzez tą imprezę doprowadzenie do nawiązania trwałej współpracy na wielu płaszczyznach oraz przełamanie barier stereotypów.

Forma festynu jest otwarta i adresowana do wszystkich grup wiekowych, a jedynym kryterium jest wola i chęć udziału. Festyn wzbogacony będzie o prezentacje różnych form działalności w gminie Jeżów Sudecki co powinno pomóc partnerom z Czech w nawiązaniu kontaktów w tematach i zagadnieniach najbardziej ich interesujących.

Koszty:

Suma kosztów Phare 1.333,35 EURO

Partnerzy:

Polska Gmina Jeżów Sudecki

Czechy Gmina Jiretin pod Bukovou, Gmina Studenec

22.

Nazwa projektu:

KONFERENCJA SAMORZĄDOWA

Cel projektu:

Konferencja ma stworzyć warunki organizacyjno-personalne dla realizacji wspólnych przedsięwzięć gmin: Jeżów Sudecki, Jiretin, Studenec

Treść projektu:

Forma konferencji z udziałem jednostek gmin dąży do spotkania osób bezpośrednio zainteresowanych realizacją wspólnych projektów. Rezultatem konferencji ma być harmonogram przyszłych działań transgranicznych oraz kalendarz wymian tematycznych pomiędzy poszczególnymi jednostkami.

Koszty:

Suma kosztów Phare 904,77 EURO

Partnerzy:

Polska Gmina Jeżów Sudecki

Czechy Gmina Jiretin pod Bukovou, Gmina Studenec

23.

Nazwa projektu:

NAWIĄZANIE WSPÓŁPRACY PARTNERSKIEJ GMIN: WLEŃ-KOBEROVY I WLEŃ-JIRETIN POD BUKOVOU.

Cel projektu:

Celem projektu jest nawiązanie współpracy zaprzyjaźnionych miast w zakresie wymiany młodzieży, na płaszczyźnie kultury i sportu.

Treść projektu:

Na projekt złożą się wzajemne wizyty osób reprezentujących władze gmin, szkoły, domy kultury, kluby sportowe.

Koszty:

Suma kosztów Phare 3.994 EURO

Partnerzy:

Polska Gmina Wleń

Czechy Gmina Koberovy, Gmina Jiretin pod Bukovou

24.

Nazwa projektu:

TRASZY ROWEROWE W GÓRACH IZERSKICH

Cel projektu:

Zadaniem projektu jest przygotowanie dokumentacji na polsko-czeską trasę rowerową: Orle-Świerdów Zdrój-Szklarska Poręba-Harrachov-Orle jako uzupełnienie Międzylokalnej Trasy Rowerowej Goerlitz-Zgorzelec przez Świeradów i Szklarską Porębę do Jeleniej Góry oraz wydanie mapy tej trasy.

Treść projektu:

Niezbędnym uzupełnieniem wspomnianej trasy międzylokalnej będzie połączenie do Harrachova. Wykonanie wytyczenia i dokumentacji

Koszt:

Suma kosztów Phare 16.200 EURO

Partnerzy:

Polska Urząd Miasta Szklarska Poręba, Urząd Miasta Świeradów

Zdrój

Czechy Urząd Miasta Harrachov

25.

Nazwa projektu:

**DOM SZTUK pod patronatem Adeliny i Wlastimila Hofmanów
MIĘDZYNARODOWE WARSZTATY CERAMICZNO-
GRAFICZNE**

Cel projektu:

Organizacja warsztatów w dn. 10-12.08.2000r.

Integracja przygranicznych środowisk artystycznych, uwrażliwienie młodzieży kształtując w nich poczucie piękna i estetyki. Pogłębianie doświadczeń twórczych i odtworzenie tradycji lokalnych.

Treść projektu:

Stworzenie w Domu Sztuk pracowni ceramiczno-graficznej, stale dostępnej dla amatorów i profesjonalistów z obu stron granicy oraz organizacja raz w roku trzydniowych warsztatów.

Koszty:

Suma kosztów Phare 9.450 EURO

Partnerzy:

Polska Urząd Miasta Szklarska Poręba, Galeria KOKON w Szklarskiej Porębie, Centrum Edukacji Artystycznej ESPLANADA w Szklarskiej Porębie

Czechy - Ośrodek Kultury przy Urzędzie Miasta Desna, Ośrodek Kultury przy Urzędzie Miasta Smržovka

26.

Nazwa projektu:

**STUDIUM MOŻLIWOŚCI WYKONANIA ŚCIEŻEK
ROWEROWYCH NA TERENIE GMINY KAMIENNA GÓRA**

Cel projektu:

Uzyskanie informacji co do celowości i zasadności budowy ścieżek rowerowych na terenie gminy. Studium stanowiłoby podstawę do opracowania stosownej dokumentacji technicznej.

Treść projektu:

Wskazanie możliwości wykorzystania dróg lokalnych o małym bądź znikomym ruchu komunikacyjnym, jak również torowisk po zlikwidowanych liniach kolejowych jako trasy rowerowe oraz możliwości połączenia ich z podobnymi drogami lub ścieżkami w sąsiednich gminach polskich i czeskich.

Koszty:

Suma kosztów Phare 1.926,71 EURO

Partnerzy:

Polska Urząd Gminy Kamienna Góra, Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego "Perła Baroku" w Krzeszowie, Gmina Marciszów, Gmina Mieroszów, Gmina Lubawka

Czechy Gmina Bernartice, Gmina Lampertice

27.

Nazwa projektu:

ZABYTKI KOTLINY KRZESZOWSKIEJ - dokumentacja

Cel projektu:

Popularyzacja zabytków Kotliny Krzeszowskiej, dokumentacja stanu istniejącego.

Treść projektu:

Przedmiotem opracowania byłoby ukazanie zabytków kultury materialnej wytworzonych przez człowieka w Krzeszowie i okolicy z uwzględnieniem zespołu klasztornego, kalwarii krzeszowskiej, pawilonu opackiego, malarstwa Michała Willmanna, relikwii średniowiecznego prawa oraz ich związku z kulturą czeską. Forma opracowania: wydawnictwo albumowe.

Koszty:

Suma kosztów Phare 4.958,23 EURO

Partnerzy:

Polska: Urząd Gminy Kamienna Góra, Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego "Perła Baroku" w Krzeszowie
Czechy: Gminy Bernatice i Lampertice

28.

Nazwa projektu:

AGROTURYSTYKA I EKOLOGIA NA PRZYKŁADZIE GMIN: PODGÓRZYN I SPINDLEROV MLYN - szkolenia i seminaria.

Cel projektu:

Edukacja społeczności wiejskiej w celu stworzenia możliwości dla alternatywnego źródła zarobkowania na wsi i przeciwdziałanie bezrobociu.

Treść projektu:

W ramach projektu odbędą się dwa bloki tematyczne szkoleń oraz seminariów zorganizowanych wspólnie ze stroną czeską. Dotyczyć one będą znaczenia rozwoju gospodarki turystycznej przez aktywizację obszarów wiejskich. Jednym z efektów projektu będzie wyłonienie grupy liderów, którzy wspierać będą działania samorządów w tej problematyce. Agroturystyka w powiązaniu z ekologią stanowią w nowoczesnym pojmowaniu tej oferty turystycznej w Unii Europejskiej rozwiązanie już standardowe. Aby pozostawić trwały ślad poseminaryjny oraz przygotowując materiały dla uczestników spotkań wydane zostaną biuletyny, broszury i ulotki. Dla gości z Czech i Polski zorganizowany zostanie wyjazd studyjny.

Koszty:

Suma kosztów Phare 3.479,30 EURO

Partnerzy:

Polska: Gmina Podgórzyn
Czechy: Gmina Spindlerov Mlyn

29.

Nazwa projektu:

WSPÓŁPRACA GMIN: OLSZYNA - ŻELEZNY BROD

Cel projektu:

Celem projektu jest nawiązanie bezpośredniej współpracy pomiędzy gminą Olszyna w Polsce i Żelazny Brod w Czechach.

Treść projektu:

W ramach projektu będzie pięć wyjazdów do gminy Żelazny Brod.

Koszty:

Suma kosztów Phare 8.685 EURO

Partnerzy:

Polska: Gmina Olszyna
Czechy: Gmina Železný Brod

30.

Nazwa projektu:

SZLAKI ROWEROWE NA TRASIE KOWARY-OKRZESZYN - opracowanie koncepcji

Cel projektu:

Koncepcja będzie podstawą do planowania przebiegu tras rowerowych na trasie Kowary-Okrzeszyn (przejście graniczne pieszo-rowerowe PL/CZ) jako nawiązanie do Międzylokalnego Szlaku Rowerowego Görlitz- Izery- Karkonosze.

Treść projektu:

W ramach opracowania powinno nastąpić określenie którejś ma przebiegać trasa rowerowa. W celu realizacji zadania należy dokonać rozpoznania oczekiwań turystów, zbadać stan infrastruktury, ocenić atrakcyjność turystyczną, a także warunki geograficzne.

Koszty:

Suma kosztów Phare 14.450 EURO

Partnerzy:

Polska: Powiat Kamienna Góra, Gminy: Kowary, Kamienna Góra, Marciszów, Lubawka
Czechy: Powiat Trutnow, Gminy: Bernatice, Mezimesti, Zaclerz, Chvalec

31.

Nazwa projektu:

STRATEGIA ROZWOJU POGRANICZA POLSKO-CZESKIEGO W OBSZARZE "BRAMY LUBAWSKIEJ" - opracowanie strategii

Cel projektu:

Stworzenie programu działań, skoordynowanie działań po obu stronach granicy.

Treść projektu:

Projekt składał się będzie z następujących etapów:

- powstanie grupy liderów lokalnych
- cykl 3 warsztatów (główne problemy rozwoju, cele i zadania, strefa zadań realizacyjnych)
- powstanie grupy ekspertów
- podpisanie bilateralnego porozumienia rządowo-samorządowego jako platforma lokalnej współpracy na rzecz realizacji podjętych zadań

Projekt obejmie obszar powiatów: Kamienna Góra (Polska) i Trutnov (Czechy), a w tym głównie "Bramę Lubawską".

Koszty:

Suma kosztów Phare 14.196,16 EURO

Partnerzy:

Polska: Powiat Kamienna Góra
Czechy: Powiat Trutnov

32.

Nazwa projektu:

TURNIEJ PIŁKARSKI - dla młodzieży

Cel projektu:

Celem projektu jest nawiązanie partnerskich kontaktów pomiędzy miastami: Jawor, Tanwald, Żelazny Brod.

Treść projektu:

Nawiązanie kontaktów poprzez ofertę sportową dla

młodzieży należy do najlepszych form. Projekt posiada charakter trwały (III edycja), a jego kontynuacja może odbywać się również na zasadzie rewizyty w Czechach.

Koszty:

Suma kosztów Phare 396,18 EURO

Partnerzy:

Polska Miasto Jawor

Czechy Miasta Tanwald i Żelezny Brod

33.

Nazwa projektu:

SADOWNICTWO U STÓP GÓR seminarium

Cel projektu:

Prezentacja możliwości sadownictwa w Górach Izerskich i pogórza uwzględniając warunki klimatyczne, glebowe, wysokościowe oraz infrastrukturę.

Naukowa dyskusja o możliwościach rozwoju sadownictwa na Przedgórzu Izerskim.

Treść projektu:

Seminarium jest początkiem cyklu konferencji poświęconych ekologicznemu i ekonomicznemu rozwojowi Gór Izerskich. To dwudniowe wydarzenie adresowane jest do osób, instytucji i podmiotów gospodarczych zainteresowanych sadownictwem. Interesujące będą również oceny historyczne tej kwestii w Sudetach. Odbędzie się także wyjazd studyjny do gospodarstw sadowniczych.

Koszty:

Suma kosztów Phare 1.569 EURO

Partnerzy:

Polska Miasto Mirsk, Regionalne Stowarzyszenie Ekologicznego Życia i Działania

Czechy Fundacja Gór Izerskich w Libercu

Tab. I. Zestawienie zasad, zadań branżowych i regionalnych zawartych w "Studium koordynacyjnym pogranicza czesko-polskiego", celów rozwojowych przyjętych przez Radę Euroregionu Nysa oraz propozycje współpracy gmin czeskich i polskich euroregionu.

1. Ludność i osadnictwo

Zasady życia i działania	<ul style="list-style-type: none"> ■ rewitalizacja pogranicznych jednostek osadniczych , szczególnie wsi ■ wspieranie budownictwa mieszkaniowego jako warunku stabilizacji ludności ■ poprawa stanu i wyglądu miejscowości rekreacyjnych
Zadania branżowe	<ul style="list-style-type: none"> ■ wspierać rozwijanie patriotyzmu lokalnego i identyfikacji mieszkańców ze swoim regionem ■ współpracować przy odtwarzaniu i wzmacnianiu kulturowego oblicza regionu, wykorzystując historyczne centra miast, ludową architekturę, zamki, pałace i parki ■ pogłębiać współpracę przy zapewnieniu niezbędnych terenów pod inwestycje publiczne ■ wspierać takie formy budownictwa, które są estetyczne, ale charakterystyczne dla regionu i harmonizują z krajobrazem ■ wspierać działania na rzecz odnowy wsi
Zadania regionalne	
Priorytety Euroregionu	<ul style="list-style-type: none"> ■ poprawa dostępności regionalnych centrów osiedlowych poprzez rozbudowę linii autobusowych ■ rozbudowa partnerstw komunalnych w najszerzej formie, szczególnie między miastami Goerlitz - Zgorzelec poprzez: sanacje miasta, odbudowę mostu miejskiego, projekty kulturalne i sportowe, wystawę ogrodniczą, tramwaje
Propozycje gmin	

2. Infrastruktura społeczna i współpraca kulturalna

Zasady życia i działania	<ul style="list-style-type: none"> ■ tworzenie warunków prawnych i finansowych zwiększających możliwości korzystania z obiektów infrastrukturalnych, a szczególnie ochrony zdrowia, szkolnictwa wyższego i kultury
Zadania branżowe	<ul style="list-style-type: none"> ■ popierać na pograniczu współpracę w dziedzinie kultury, oświaty, opieki zdrowotnej, socjalnej itp. ■ wprowadzić do szkolnych programów problematyki historycznych związków między obydwoma krajami oraz problematykę dziedzictwa kulturowego Polski i Czech ■ rozwijać ośrodki kultury i informacji ■ wspierać współpracę instytucji kultury zgodnie z lokalnymi warunkami i tradycjami ■ stwarzać warunki do aktywniejszego wspólnego wykorzystywania zasobów infrastruktury społecznej ■ rozwijać współpracę służb specjalnych - medycznych, weterynaryjnych, paszportowych, celnych, strażackich, policyjnych, górskiego pogotowia ratunkowego, itp. ■ rozszerzyć system wzajemnej informacji o sytuacjach epidemicznych ■ zbadać możliwość wspólnego wykorzystania niektórych placówek np. dziecięcych sanatoriów w Czerniawie Zdroju, sanatorium w Świeradowie Zdroju i Belovsi ■ rozwijać współpracę ośrodków pomocy społecznej ■ pogłębiać współpracę szkół wyższych, instytucji naukowych, szkół średnich, kuratoriów oświaty i organizacji pozarządowych ■ rozwijać zróżnicowane formy nauki języka drugiego kraju ■ wspierać wydawanie dwujęzycznej prasy ■ rozwiązać problem przewozu przez granicę eksponatów muzealnych, dzieł sztuki. Rozważyć możliwości obniżenia kaucji gwarancyjnych przy wymianie i wywozie eksponatów w muzealnych

Zadania regionalne	<ul style="list-style-type: none"> ■ przekształcić Hejnice w międzynarodowy ośrodek kultu religijnego
Priorytety Euroregionu	<ul style="list-style-type: none"> ■ szczególnie wspierać transgraniczną współpracę szkół wyższych jako czynnika rozwoju technologii i produktów w Euroregionie ■ popieranie przedsięwzięć przyczyniających się do poprawy informacji transgranicznej ■ poprawiać współpracę na obszarach bezpieczeństwa, ochrony przed katastrofami (szczególnie służb ratowniczych, policji, straży granicznej, straży pożarnej, służb ratowniczych, także w górach)
Propozycje gmin	<ul style="list-style-type: none"> ■ utworzenie w Mściwojowie Ośrodka Edukacji Młodzieży Wiejskiej ■ utworzenie centrum młodzieżowego w Antonówce ■ kursów języka czeskiego dla Polaków i języka polskiego dla Czechów na Bazie Kolegium Karkonoskiego w Jeleniej Górze ■ utworzenie w obiektach Huty Szkła "Julia" w Szklarskiej Porębie muzeum szklarstwa ■ Jawor: koncerty muzyczne ■ Jelenia Góra: współpraca teatrów, gazeta w języku czeskim i polskim ■ Jeżów Sudecki: festiwal piosenki rycerskiej i dworskiej ■ Kamienna-gmina: seminarium na temat historii pogranicza polsko-czeskiego, warsztaty-szkolenia administracji gminnej ■ Leśna: przegląd zespołów wokalnno-muzycznych, plener malarski, turniej rycerski, konkurs wiedzy o Euroregionie Nysa ■ Lubań: koncerty orkiestr dętych i smyczkowych, występy chórów ■ Lubawka: festyn ludowy, występy orkiestr dętych, wystawa filatelistyczna, jarmark piosenki turystycznej, kabarety wiejskie ■ Lubomierz: festiwal komedii filmowych ■ Lwówek Śląski: "Lato Agatowe" ■ Osiecznica: Dni Osiecznicy ■ Sulików: święto chleba, koncert wielkanocny, przegląd zespołów teatralnych ■ Szklarska Poręba: festiwal kultury karkonoskiej ■ Świeradów Zdrój: przygotowanie przewodnika po Górach Izerskich, festyn ludowy, kursy języka czeskiego ■ Węgliniec: święto grzybów ■ Wleń: turniej tańca towarzyskiego, plenery malarskie ■ Złotoryja: koncert śpiewaczy ■ popierać współdziałanie: Karkonoskiej Grupy GOPR i Horskiej Służby, współpraca służb celnych i straży granicznej, koordynacja działań straży pożarnych, współpraca policji

3. Gospodarka i rynek pracy

Zasady życia i działania	<ul style="list-style-type: none"> ■ tworzenie wspólnego systemu informacji o rozwoju gospodarczym i rynku pracy ■ aktywizacja procesów restrukturyzacyjnych poprzez rozwój średnich i małych przedsiębiorstw proekologicznym profilu produkcji, ukierunkowanych na wykorzystanie lokalnych zasobów ■ przeciwdziałać procesowi traktowania pogranicza jako obszaru wyłącznie tranzytowego
Zadania branżowe	<ul style="list-style-type: none"> ■ wspierać kontakty i wymianę informacji w oparciu o izby gospodarcze, rolne i handlowe, samorządy i stowarzyszenia przedsiębiorstw ■ organizować wspólne targi, wystawy handlowe, giełdy towarowe oraz wspólne prezentacje za granicą ■ stopniowo obniżać opłaty celne przy respektowaniu interesów obu państw oraz reguł obowiązujących w ramach CEFTA ■ rozwiązać problem wzajemnego uznawania certyfikatów jakościowych dyplomów i wyników badań ■ określić możliwości rozwoju rolnictwa na terenach górskich i podgórskich ■ koordynować współpracę także z Saksonią i Słowacją w dziedzinie myślistwa, chorób zwierząt i usuwania szkodników biologicznych ■ rozwijać współpracę biur pracy, wymieniać informacje o ofertach pracy,

	<ul style="list-style-type: none"> ■ rozwijać specjalistyczne usługi szkoleniowe ■ pogłębiać współpracę w zakresie sadzonek odpornych drzew sposobami wegetatywnymi oraz ochrony podstaw genetycznych typowych populacji roślin drzewiastych regionów górskich
Zadania regionalne	
Priorytety Euroregionu	
Propozycje gmin	<ul style="list-style-type: none"> ■ organizowanie wspólnych targów i imprez promocyjnych ■ wymiana materiałów o firmach w ramach CD Kooperacyjna Baza danych Euroregionu Nysa ■ dokonać oceny rozwoju rolnictwa na terenach górskich i podgórskich

4. Ochrona środowiska naturalnego

Zasady życia i działania	<ul style="list-style-type: none"> ■ dążenie do zasadniczej poprawy stanu ekologicznego pogranicza poprzez ograniczanie zanieczyszczania powietrza i wód ■ popieranie i realizacja projektów proekologicznych we współpracy z Niemcami i Słowacją ■ stopniowe ograniczanie produkcji najbardziej szkodliwych wyrobów przy pomocy instrumentów ekonomicznych i prawnych
Zadania branżowe	<ul style="list-style-type: none"> ■ doprowadzić do stopniowej i trwałej odnowy przyrody na obszarach pogranicza, szczególnie na terenach istniejących lub planowanych parków narodowych i krajobrazowych, obszarach chronionego krajobrazu, na ważnych obiektach krajobrazowych wraz z elementami naturalnej akumulacji wód ■ współpracować przy identyfikowaniu i neutralizacji źródeł zanieczyszczenia powietrza i wód powierzchniowych - szczególnie w Górach Izerskich, Karkonoszach, Kotlinie Kłodzkiej i Beskidach - z możliwością wspólnych inspekcji, zwłaszcza w uzdrowiskach ■ ograniczać zagrożenie środowiska na głównych przejściach granicznych i drogach dojazdowych poprzez zmianę organizacji ruchu ■ zapewnić i udoskonalić system wspólnego monitoringu głównych elementów środowiska naturalnego ■ zapewnić ściślejszą współpracę służb leśnych ze służbami ochrony przyrody w odnowie lasów ■ uzgodnić rzeczową i czasową współpracę w zakresie ochrony fitosanitarnej i weterynaryjnej, szybkiego powiadamiania o stanach epidemiologicznych, wspólnie opracować katalog i zasady stosowania środków ochrony roślin i środków do tępienia roślin uciążliwych i szkodników oraz stosowanych w leczeniu ■ wspierać na pograniczu wspólną ochronę ziemi przed erozją, oddziaływaniem emisji, skutkami mechanizacji prac leśnych i polowych oraz negatywnymi wpływami działalności górniczej ■ wspierać programy wprowadzające oszczędności w energetyce oraz alternatywne źródła energii nieszkodliwe dla środowiska ■ projektować i stopniowo realizować biokorytarze oraz biocentra w terytorialnych systemach stabilizacji ekologicznej ■ wspierać odnowę obszarów wiejskich, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego ■ wspierać współpracę przy działaniach sanacyjnych oraz rekultywacji i zagospodarowaniu terenów poprzemysłowych, szczególnie dawnej działalności górniczej ■ współpracować przy opracowywaniu i wdrażaniu technologii proekologicznych
Zadania regionalne	<ul style="list-style-type: none"> ■ stopniowa minimalizacja źródeł zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, w tym głównie w rejonie Bogatyni - Liberca, Frydlandu, Novego Mesta pod Smrkem i Zawidowa ■ kontynuacja modernizacji Elektrowni Turów ■ stopniowa eliminacja powietrza atmosferycznego, w tym szczególnie w okolicach Trutnova, Jeleniej Góry i Kamiennej Góry

Priorytety Euroregionu	<ul style="list-style-type: none"> ■ przeforsowanie realizacji transgranicznych projektów ochrony środowiska (woda, ścieki, powietrze, lasy) poprzez oczyszczalnie ścieków, wysypiska śmieci, zalesianie, wspólne obszary chronionego krajobrazu i środowiska ■ opracowanie programów rozwoju wsi i obszarów wiejskich
Propozycje gmin	<ul style="list-style-type: none"> ■ wymiana doświadczeń w tworzeniu i funkcjonowaniu parków krajobrazowych

5. Gospodarka wodna

Zasady życia i działania	<ul style="list-style-type: none"> ■ eliminacja wzajemnego zanieczyszczania wód powierzchniowych ■ zmniejszanie negatywnych skutków działalności produkcyjnej i osadnictwa na obszarach ważnych dla gospodarki wodnej ■ zwiększanie retencji wody ■ koordynacja akcji przeciwpowodziowych ■ zacieśnianie współpracy przy likwidacji zagrożenia ekologicznego na ciekach granicznych
Zadania branżowe	<ul style="list-style-type: none"> ■ kontynuować wspólne działania (także z RFN) zmierzające do poprawy jakości wód w rzekach granicznych i ciekach wodnych przecinających rzeki graniczne, głównie w Odrze, Olzie, Nysie Łużyckiej i Kłodzkiej oraz Ścinawce ■ wypracowywać system monitoringu rzek i dorzeczy oraz przygotować porozumienie w sprawie wspólnych działań w przypadkach awaryjnych ■ zaostrzyć ochronę wód podziemnych po obu stronach granicy, aktualizować wyznaczanie ochronnych obszarów wód leczniczych, głównie w okolicach uzdrowisk i zbiorników wód podziemnych wykorzystywanych do zaopatrzenia w wodę pitną ■ poszukiwać wspólnych rozwiązań przy eliminacji negatywnych skutków wielkotowarowej hodowli bydła na obszarach zlewni chronionych ■ wspólne zapobieganie erozji na terenach eksploatacji drewna ■ zwiększyć naturalną zdolność akumulacji wód w poszczególnych zlewniach np. poprzez budowę zbiorników retencyjnych
Zadania regionalne	<ul style="list-style-type: none"> ■ zmniejszać głównie na terenach czeskich zanieczyszczenie Nysy Łużyckiej i Smedy-Witki poprzez rozbudowę oczyszczalni ścieków w Hradku nad Nisou, Novem Meste pod Smrekem i Hijnicach ■ zsynchronizować działania mogące doprowadzić do zbilansowania zasobów wodnych i regulacji gospodarki odpadami w dorzeczu rzeki Smedy-Witki ■ doprowadzić do powstrzymania obniżania się poziomu podziemnych wód pitnych w rejonie Hradka nad Nisou i Bogatyni spowodowanego eksploatacją węgla brunatnego przez kopalnię "Turów" wraz ze zmianą przepisów górniczych ■ powstrzymać ubytek wody w Potoku Oldrichovskim spowodowany działalnością kopalni "Turów" oraz skanalizować i oczyścić ścieki z rejonu Oldrihov na Hranicach - Kopaczów ■ chronić źródła wody pitnej w rejonie gminy Visnova ■ zwiększyć możliwości akumulacji wód poprzez budowę zbiorników retencyjnych ■ pogłębić współpracę w dziedzinie ochrony przeciwpowodźowej zwłaszcza w dorzeczu Witki (Smedy) i Kwisy ■ wprowadzenie wspólnej gospodarki zasobami wody pitnej w rejonie Zacler-Lubawka ■ określić źródła wody i sposoby zaopatrzenia w nią wysokogórskich obiektów (schronisk) ■ zwiększyć zdolności akumulacji wód łącznie z budową zbiorników retencyjnych ■ pogłębić współpracę przeciwpowodziową zwłaszcza w dorzeczach rzek: Labe, Upa, Bóbr
Priorytety Euroregionu	<ul style="list-style-type: none"> ■ przeforsowanie realizacji transgranicznych projektów ochrony środowiska (woda, ścieki, powietrze, lasy) poprzez oczyszczalnie ścieków, wysypiska śmieci, zalesianie, wspólne obszary chronionego krajobrazu i środowiska

Propozycje gmin	<ul style="list-style-type: none"> ■ kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej w przygranicznych gminach ■ wspólne skanalizowanie wsi Kostrzyna gmina Zgorzelec i wsi Visniova ■ rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w miastach i gminach Euroregionu Nysa
-----------------	--

6. Wykorzystywanie zasobów naturalnych

Zasady życia i działania	<ul style="list-style-type: none"> ■ eliminować lub w znacznym stopniu ograniczać negatywne oddziaływanie eksploatacji surowców mineralnych na środowisko naturalne ■ chronić nieodnawialne zasoby naturalne ■ ograniczać działalność górnictwa na obszarach chronionych
Zadania branżowe	<ul style="list-style-type: none"> ■ wypracować zasady obopólnych korzyści z eksploatacji surowców mineralnych ■ współpracować przy bilansowaniu, eksploatacji, uzdatnianiu i przetwarzaniu surowców mineralnych, łącznie z ożywieniem kontaktów naukowo -technicznych, zwłaszcza w zakresie zastosowania paliw ekologicznych i środków przeciwradonowych ■ współpracować przy poszukiwaniu złóż metanu jego eksploatacji i wykorzystaniu
Zadania regionalne	<ul style="list-style-type: none"> ■ uzgodnić zasady i wspólnie eliminować zagrożenia wynikające z eksploatacji surowców mineralnych, szczególnie w rejonie Bogatyni i na terenie kopalni "Turów" ■ podjąć badania przez polską stronę możliwości wykorzystania surowców mineralnych z okolic Liberca ■ uzgodnić i przyjąć wspólne zasady likwidacji pozostałości po eksploatacji surowców mineralnych szczególnie w rejonie Kamienna Góra -Trutnov
Priorytety Euroregionu	<ul style="list-style-type: none"> ■ przefinansowanie realizacji transgranicznych projektów ochrony środowiska (woda, ścieki, powietrze, lasy) poprzez oczyszczalnie ścieków, wysypiska śmieci, zalesianie, wspólne obszary chronionego krajobrazu i środowiska
Propozycje gmin	

7. Gospodarka odpadami

Zasady życia i działania	<ul style="list-style-type: none"> ■ wymiana i wprowadzanie systemowych rozwiązań w dziedzinie likwidacji odpadów
Zadania branżowe	<ul style="list-style-type: none"> ■ zbadać celowość i możliwość współpracy transgranicznej w dziedzinie ujednolicania kryteriów lokalizacji składowisk i przeróbki odpadów zgodnie z międzynarodowymi przepisami ■ zbudować system przekazywania sobie informacji o gospodarowaniu odpadami oraz możliwości ich utylizacji ■ informować się o nowych technologiach przeróbki odpadów , szczególnie mulów z oczyszczalni ścieków i kompostowni wykorzystujących odpady
Zadania regionalne	<ul style="list-style-type: none"> ■ eliminacja zagrożeń wynikających ze składowania odpadów przemysłowych ■ rozpocząć ścisłą współpracę przy opracowaniu koncepcji utylizacji odpadów w rejonie miast Liberec-Jablonec nad Nisou i Bogatynia ■ poprawić rekultywację składowiska odpadów "Za Kristynou" i starego wysypiska Loučna w Hradku nad Nisou

Priorytety Euroregionu	<ul style="list-style-type: none"> przeforsowanie realizacji transgranicznych projektów ochrony środowiska (woda, ścieki, powietrze, lasy) poprzez oczyszczalnie ścieków, wysypiska śmieci, zalesianie, wspólne obszary chronionego krajobrazu i środowiska
Propozycje gmin	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzić segregację śmieci i ich utylizację

8. Ochrona przyrody

Zasady życia i działania	<ul style="list-style-type: none"> sukcesywnie eliminowanie tych form działalności, które mogłyby pogarszać stan środowiska wspólne tworzenie monitoringu stanu środowiska określanie i respektowanie terytorialnych systemów stabilizowania ekologicznego
Zadania branżowe	<ul style="list-style-type: none"> uwzględniać przy opracowywaniu zasad ochrony przyrody zmieniające się uwarunkowania społeczne i gospodarcze oraz techniczne możliwości ochrony środowiska przyrodniczego wspierać aktywną regenerację obszarów wartościowego krajobrazu współpracować przy opracowaniu systemu monitorowania środowiska przyrodniczego wzajemnie informować się o zamiarach rekreacyjnego lub sportowego wykorzystania terenów, współdziałać przy formowaniu zasad oceny takich przedsięwzięć
Zadania regionalne	<ul style="list-style-type: none"> wspólne odtwarzanie wartości krajobrazowych i tworzenie warunków w stabilizacji biologicznej w rejonie Bogatyni-Frydlantu i Visniovej opracować system ochrony i regeneracji przyrody Gór Izerskich utworzyć wspólny system ochrony przyrody na obszarach obu parków narodowych i ich stref ochronnych opracować wspólny strategiczny plan ochrony przyrody w Karkonoszach, jako "bilateralny biosferyczny rezerwat UNESCO" podjąć współpracę przy opracowywaniu dokumentacji projektowej "Parku Krajobrazowego Gór Kruczych i Zaworów"
Priorytety Euroregionu	<ul style="list-style-type: none"> przeforsowanie realizacji transgranicznych projektów ochrony środowiska
Propozycje gmin	<ul style="list-style-type: none"> utworzenie z części gminy Leśna oraz gmin czeskich Parku krajobrazowego

9. Przejścia graniczne

Zasady życia i działania	<ul style="list-style-type: none"> zwiększanie przekraczalności granicy w celu ułatwiania kontaktów oraz pełniejszego otwarcia obszaru do kontaktów z innymi krajami uruchamianie nowych przejść granicznych pod warunkiem ich kompleksowego wyposażenia technicznego i usługowego, przy uzupełnianiu wyposażenia przejść już istniejących dostosowywać funkcjonowanie przejść do małego ruchu granicznego do istniejących potrzeb
Zadania branżowe	<ul style="list-style-type: none"> sukcesywnie otwierać nowe przejścia graniczne i przejścia na szlakach turystycznych przecinających granice państwowe udostępniać drogowe i kolejowe przejścia graniczne dla przewozów towarowych wraz z drogami dojazdowymi stopniowo zwiększać przepustowość i funkcjonalność istniejących przejść granicznych opracowywać i wspólnie wydawać informatory o przejściach granicznych aktualizować przejścia małego ruchu granicznego, z możliwością zamykania przejść rzadko wykorzystywanych i otwierania przejść od dawna postulowanych przy otwieraniu nowych przejść na szlakach turystycznych i drogowych wymagać ich właściwego wyposażenia socjalnego i sanitarnego uproszczyć formalności przy przekraczaniu granicy

Zadania regionalne	<ul style="list-style-type: none"> ■ dokończenie budowy i otwarcie przejścia drogowego Kundratice-Bogatynia ■ otwarcie przejścia turystycznego na szlaku Lutogniewice-Visniowa, Andelka ■ otwarcie przejścia turystycznego na szlaku Orle-Jizerka ■ otwarcie przejścia turystycznego na szlaku Szklarska Poręba, Tkacka Góra-Harrachov ■ rozważyć możliwość odtworzenia szlaku kolejowego Szklarska Poręba - Korenov ■ ograniczyć ruch samochodów ciężarowych na przejściu granicznym Szklarska Poręba-Harrachov ■ otworzyć przejście graniczne na szlaku turystycznym Przesieka (Przełęcz Karkonoska) - Spindleruv Mlyn ■ otworzyć przejście graniczne na turystycznym szlaku Niedamirów - Dolni Albertice ■ otworzyć przejście graniczne na szlaku turystycznym Niedamirów-Zaclet, Bóbr ■ przeprowadzić analizę wprowadzenia na przejściu kolejowym Lubawka-Kralovec ruchu osobowego, zwiększyć przepustowość na przejściu drogowym i dokonać rekonstrukcji budynku dworca kolejowego w Lubawce ■ otworzyć przejście graniczne na szlaku turystycznym Okrzeszyn-Pietrikovice
Priorytety Euroregionu	<ul style="list-style-type: none"> ■ otwarcie przejścia granicznego Kundratice - Bogatynia (przejście zostało już otwarte) ■ otwarcie przejścia granicznego Srbska - Miłoszów ■ przejść granicznych między Polską a Republiką Federalną Niemiec i Republiką Czeską a Republiką Federalną Niemiec: Lobendava - Langburkersdorf, Rozany - Sohland, Rumburk - Neugersdorf, Grossschoenau - Varnsdorf, Hartau - Hradek nad Nisou, Krauschwitz - Łęknica, Deschka - Pieńsk, Hagenwerder - Radomierzyce, Zittau Północ - Sieniawka oraz most dla pieszych Marienthal i podwojny most Fuerst - Pueckler - Park
Propozycje gmin	<ul style="list-style-type: none"> ■ modernizacja przejścia drogowego Szklarska Poręba -Harrachov ■ uruchomić przejście pieszkie pod Śnieżką ■ modernizacja przejścia Czerniawa Zdrój- Nove Mesto ■ poprawa infrastruktury na przejściu w Zawidowie ■ rozbudowa przejścia granicznego Lubawka -Kralovec ■ rozbudowa przejścia turystycznego w Okrzeszynie ■ utworzenie przejścia granicznego Uniemyśl-Adrspach ■ aktywizacja przejścia granicznego "Przełęcz Karkonoska"

10. Komunikacja drogowa

Zasady życia i działania	<ul style="list-style-type: none"> ■ poprawa warunków komunikacji ruchu towarowego samochodowego ■ poprawa stanu sieci drogowej i zwiększenie dostępności komunikacyjnej, zwłaszcza w przygranicznych obszarach peryferyjnych
Zadania branżowe	<ul style="list-style-type: none"> ■ modernizować polską "Drogę Sudecką" tak aby przebiegała bliżej pogórzy izerskich , karkonoskich i jesenickich oraz lepiej zabezpieczała potrzeby turystyczne, przy jednoczesnym spełnianiu wymogów ekologicznych ■ przeanalizować możliwość utworzenia izersko-karkonoskiej obwodnicy wraz z trasami dojazdowymi do przejścia granicznego Jakuszyce - Harrachov ■ pogłębiać współpracę przy rekonstrukcji dróg dojazdowych i mostów na przejściach granicznych ■ oceniać warunki do tworzenia centrów transportu ciężarowego, z ukierunkowaniem na kombinowane systemy transportu
Zadania regionalne	<ul style="list-style-type: none"> ■ wybudować obwodnicę Bogatyni ■ zmodernizować drogę Radoniów-Mirsk-Czerniawa Zdrój ■ rozstrzygnąć budowę poza granicami polski drogi Liberec-Hradek nad Nisou-Zittau-Cottbus ■ przyspieszyć rozwiązania sieci drogowej w miejscowości Frydlant, łącznie z drogami dojazdowymi

Zasady życia i działania		poprawa warunków komunikacji ruchu towarowego kolejowego eliminowanie negatywnych oddziaływań komunikacji na środowisko, z preferowaniem komunikacji ekologicznej
11. Komunikacja kolejowa i lotnicza		
Priorytety Euroregionu	Propozycje gmin	budowa lub rozbudowa ścieżek rowerowych w gminach: Jelenia Góra, Kamienna Góra-miasto, Karpacz, Kowary, Łęknica, Szklarska Poręba, Gryfów Śląski, Leśna, Lubawka, Lubomierz, Lwówek Śląski, Miroszów, Janowice Wielkie, Jezów Sudecki, Kamienna Góra - gmina, Marciszów, Miścisłowie, Mysłakowice, Podgórzyn, Stara Kamienica, Sulików, Wisnów, Cernousy, Nowe Miasto pod Smrkem, Biliy Potok, Hermanice, Krizany, Bulowka, Korenov, Trostovice modernizacja dróg: Szklarska Poręba-Harrachov, drogi dojazdowe do schroniska na Stoku Izerskim, budowa obwodnic przy drogach tranzytowych Jelenia Góra - Zgorzelec, Lwówek Śląski - Świeradów Zdrój-Leśna uruchomienie stacji połączeń autobusowych między miejscowościami: Czerniawa Zdrój - Nowe Miasto, Szklarska Poręba-Harrachov ustawienie trójjezycznych napisów nazw miejscowości dla kierowców szczególnie na trasach dojazdowych do przejść granicznych
		budowa i rozbudowa stacji kolejowych i linii kolejowych w gminach: Jelenia Góra, Kamienna Góra-miasto, Karpacz, Kowary, Łęknica, Szklarska Poręba, Gryfów Śląski, Leśna, Lubawka, Lubomierz, Lwówek Śląski, Miroszów, Janowice Wielkie, Jezów Sudecki, Kamienna Góra - gmina, Marciszów, Miścisłowie, Mysłakowice, Podgórzyn, Stara Kamienica, Sulików, Wisnów, Cernousy, Nowe Miasto pod Smrkem, Biliy Potok, Hermanice, Krizany, Bulowka, Korenov, Trostovice modernizacja dróg: Szklarska Poręba-Harrachov, drogi dojazdowe do schroniska na Stoku Izerskim, budowa obwodnic przy drogach tranzytowych Jelenia Góra - Zgorzelec, Lwówek Śląski - Świeradów Zdrój-Leśna uruchomienie stacji połączeń autobusowych między miejscowościami: Czerniawa Zdrój - Nowe Miasto, Szklarska Poręba-Harrachov ustawienie trójjezycznych napisów nazw miejscowości dla kierowców szczególnie na trasach dojazdowych do przejść granicznych
Priorytety Euroregionu	Propozycje gmin	budowa lub rozbudowa ścieżek rowerowych w gminach: Jelenia Góra, Kamienna Góra-miasto, Karpacz, Kowary, Łęknica, Szklarska Poręba, Gryfów Śląski, Leśna, Lubawka, Lubomierz, Lwówek Śląski, Miroszów, Janowice Wielkie, Jezów Sudecki, Kamienna Góra - gmina, Marciszów, Miścisłowie, Mysłakowice, Podgórzyn, Stara Kamienica, Sulików, Wisnów, Cernousy, Nowe Miasto pod Smrkem, Biliy Potok, Hermanice, Krizany, Bulowka, Korenov, Trostovice modernizacja dróg: Szklarska Poręba-Harrachov, drogi dojazdowe do schroniska na Stoku Izerskim, budowa obwodnic przy drogach tranzytowych Jelenia Góra - Zgorzelec, Lwówek Śląski - Świeradów Zdrój-Leśna uruchomienie stacji połączeń autobusowych między miejscowościami: Czerniawa Zdrój - Nowe Miasto, Szklarska Poręba-Harrachov ustawienie trójjezycznych napisów nazw miejscowości dla kierowców szczególnie na trasach dojazdowych do przejść granicznych
		budowa lub rozbudowa ścieżek rowerowych w gminach: Jelenia Góra, Kamienna Góra-miasto, Karpacz, Kowary, Łęknica, Szklarska Poręba, Gryfów Śląski, Leśna, Lubawka, Lubomierz, Lwówek Śląski, Miroszów, Janowice Wielkie, Jezów Sudecki, Kamienna Góra - gmina, Marciszów, Miścisłowie, Mysłakowice, Podgórzyn, Stara Kamienica, Sulików, Wisnów, Cernousy, Nowe Miasto pod Smrkem, Biliy Potok, Hermanice, Krizany, Bulowka, Korenov, Trostovice modernizacja dróg: Szklarska Poręba-Harrachov, drogi dojazdowe do schroniska na Stoku Izerskim, budowa obwodnic przy drogach tranzytowych Jelenia Góra - Zgorzelec, Lwówek Śląski - Świeradów Zdrój-Leśna uruchomienie stacji połączeń autobusowych między miejscowościami: Czerniawa Zdrój - Nowe Miasto, Szklarska Poręba-Harrachov ustawienie trójjezycznych napisów nazw miejscowości dla kierowców szczególnie na trasach dojazdowych do przejść granicznych

<p>Zadania branżowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ współpracować w procesie restrukturyzacji PKP i CD celem ich aktywnej koegzystencji na obszarach pogranicza ■ przeanalizować możliwości zwiększenia efektywności wykorzystania funkcjonujących linii pogranicza ■ przeanalizować odtwarzanie i rekonstrukcję linii kolejowych o znaczeniu regionalnym i lokalnym, na terenach dotąd peryferyjnych lub rekreacyjnych ■ popierać uproszczenie procedury odpraw na granicy państwa ■ zbadać możliwości wprowadzenia obniżonych taryf w miejscowych przejazdach przez granicę, głównie w zakresie ruchu osobowego ■ poszukiwać możliwości wspólnego wykorzystania regionalnych połączeń kolejowych dla transgranicznego ruchu osobowego i towarowego, w celu odciążenia przejść drogowych ■ popierać trend prywatyzacji szczególnie na liniach regionalnych ■ realizować stopniową przebudowę linii Chocen - Mieroszów i Kralovec - Lubawka oraz zbadać możliwości ich wykorzystania dla potrzeb wahadłowego transportu osobowego <p>Komunikacja lotnicza:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ określić warunki obustronnego wykorzystania przestrzeni powietrznej z uwzględnieniem wybranych regionalnych i lokalnych lotnisk, szczególnie dla celów sportowych i turystycznych handlowych, policyjnych, celnych, pogotowia ratunkowego ■ ocenić i uzgodnić warunki szerszego wykorzystania, szczególnie do przewozów pasażerskich istniejących lotnisk na poziomie lokalnym i regionalnym
<p>Zadania regionalne</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ zmodernizować i zelektryfikować linię kolejową Hradec Kralove - Liberec - Szklarska Poręba - Jelenia Góra - Zittau, albo Liberec - Frydlant - Zawidów z możliwością odgałęzienia na Szczecin, Drezno i Berlin. ■ sprawdzić możliwość budowy drugiego toru i elektryfikacji odcinka Trutnov - Hradec nad Nisou - miejscowości po polskiej stronie - Zittau ■ sprawdzić możliwość uruchomienia regularnych przewozów pasażerskich na odcinku Cernousy-Krzewina Zgorzelecka <p>Komunikacja lotnicza:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ sprawdzić możliwość modernizacji międzynarodowego lotniska w Libercu z szerszym jego udostępnieniem również dla strony polskiej ■ sprawdzić możliwość odnowienia lokalnego lotniska Zacler -Kralovec położonego bezpośrednio przy granicy polsko-czeskiej
<p>Priorytety Euroregionu</p>	<p>Usprawnienie komunikacji kolejowej poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ polepszenie transportu kolejowego oraz towarowego w obszarze przygranicznym w połączeniu z liniami ponadregionalnymi poprzez zwiększenie przepustowości tras, atrakcyjności dworców, rozkładu jazdy ceny biletów <p>Komunikacja lotnicza:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ rozbudowa sieci połączeń lotniczych w Euroregionie Nysa
<p>Propozycje gmin</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ uruchomienie Kolei Izerskiej na trasie Jelenia Góra - Jakuszyce - Harrachov - Liberec - Zittau ■ przygotowanie i uruchomienie drugiej nitki Kolei Izerskiej: Jelenia Góra - Marciszów - Kamienna Góra - Lubawka - Czechy ■ wykorzystanie połączenie Jelenia Góra - Wleń - Lwówek Śląski jako części Kolei Izerskiej ■ zbadanie możliwości rekonstrukcji linii kolejowej na trasie: Mirsk - Nove Mesto <p>Komunikacja lotnicza:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ rozważyć możliwości budowy lokalnego lotniska w Rybnicy (gmina Stara Kamienica) ■ zbadanie i uzgodnienie szerszego wykorzystania istniejących lotnisk dla transportu osobowego - Libercu, Hodkoce

12. Energetyka

Zasady życia i działania	<ul style="list-style-type: none"> poprawa zaopatrzenia energetycznego, stosowanie paliw uszlachetniających, a w uzasadnionych przypadkach rozszerzanie zasilania z sąsiedniego kraju wykorzystywanie niekonwencjonalnych źródeł energii
Zadania branżowe	
Zadania regionalne	<ul style="list-style-type: none"> zbadać możliwości wspólnego przeprowadzenia linii 440 kV Miłoszów - Bezdecin ocenić możliwość budowy linii 110 kV między występem frydlańskim i sluknovskim kontynuacja budowy wysokoprężnego gazociągu Liberec - Frydlant i przeanalizować możliwość przyłączenia Zawidowa i Sulikowa przeanalizować zasilanie gazem ziemnym Novego Mesta pod Smrkem z Czerniawy Zdroju
Priorytety Euroregionu	
Propozycje gmin	<ul style="list-style-type: none"> zrealizować wysokociśnieniowy gazociąg Liberec-Frydlant z możliwością podłączenia do Zawidowa

13. Telekomunikacja

Zasady życia i działania	* rozszerzanie połączeń telekomunikacyjnych oraz minimalizacja taryf dla rozmów transgranicznych na pograniczu
Zadania branżowe	<ul style="list-style-type: none"> rozbudować sieci i zwiększyć pojemność central, podnieść jakość wspólnych połączeń telekomunikacyjnych, także z Saksonią i Słowacją rozważyć możliwość wprowadzenia korzystniejszej taryfy na rozmowy prowadzone w ramach pogranicza przyspieszyć wprowadzenie systemów numerycznych we wszystkich węzłach i miejscowych obwodach telefonicznych, budowę lub rekonstrukcję budynków telekomunikacyjnych i pocztowych, przy wspieraniu uczestnictwa prywatnych spółek w rozwoju telekomunikacji wspierać wspólne programy radiowe i telewizyjne, szczególnie w rejonach ożywionych kontaktów samorządowych stopniowo wraz zawieraniem porozumień między Polską i Czechami, stopniowo wybudować i uruchomić przekazniki telewizyjne, celem pokrycia sygnałem całego obszaru pogranicza
Zadania regionalne	<ul style="list-style-type: none"> wspierać utworzenie ośrodka telewizyjnego "Euronysa"
Priorytety Euroregionu	<ul style="list-style-type: none"> ujednoczenie infrastruktury telekomunikacyjnej i opracowanie taryf granicznych
Propozycje gmin	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie przygotowania wspólnych programów radiowych i telewizyjnych między samorządami

14. Rekreacja, turystyka i lecnictwo uzdrowiskowe

Zasady życia i działania	<ul style="list-style-type: none"> podnosić standard małych i średnich obiektów tworzyć obiekty zgodne z charakterem obszaru i całkowicie bezpieczne pod względem ekologicznym promować i wzajemnie się informować o stanie i wykorzystaniu bazy realizować wspólne projekty rozwoju "zielonej turystyki", w tym przy wykorzystaniu i uruchamianiu przejść i szlaków granicznych rozwijać turystykę rowerową łącznie z przygotowaniem koncepcji i realizacją szlaków transgranicznych
--------------------------	--

<p>Zadania branżowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ koordynować politykę restrukturyzacji zatrudnienia w turystyce i wspierać projekty efektywnego zarządzania na terenach turystycznych ■ opracować wspólne programy rozwoju ruchu turystycznego, z możliwością ich realizacji ze środków pomocowych ■ wspierać niekonwencjonalne formy np. ekoturystykę, agroturystykę jako symbiozę rolnictwa i rekreacji oraz czynnik aktywizujący obszary wiejskie ■ wspierać wspólne opracowanie handlowych i propagandowych koncepcji regionalnej turystyki w celu lepszego współdziałania przy propagowaniu ofert ■ kontynuowanie według dotychczasowego sposobu wytyczania oznakowanych szlaków turystycznych, a w przyszłości również wspólnych pasm turystycznych; sukcesywnie doskonalić szlaki i ich wyposażenie informacyjne ■ aktywnie wykorzystywać korzyści z przejść granicznych na szlakach turystycznych ■ rozszerzać formy wspólnej prezentacji ofert turystycznych na imprezach międzynarodowych ■ wspólnie opracować i realizować kalendarze głównych imprez turystycznych, sportowych, kulturalnych, religijnych, według porozumień zawieranych przez zainteresowane regiony ■ wspierać tworzenie połączonego systemu regionalnych i lokalnych biur informacji turystycznej ■ poprawiać informacje o głównych połączeniach komunikacyjnych ■ popierać wydawanie map turystycznych, zawierających wielojęzyczne objaśnienia szlaków i inne informacje ■ udostępniać zabytki, rekonstruować obiekty widokowe, organizować koncerty i festiwale, imprezy etnograficzne, celem wzmocnienia kulturowej tożsamości regionów i ich turystycznego uatrakcyjnienia ■ kontynuować rozmowy z RFN i Słowacją w sprawie tworzenia paneuropejskiego szlaku turystycznego ■ E-3 na odcinku: Jested -Harrachov-Jelenia Góra-Bardo-Doli Lipka-Hradec nad Moravici-Velky Javornik w Beskidach ■ w rozwoju turystyki respektować lokalne uwarunkowania ■ wspólnie koordynować warunki wstępu do lasu, zagospodarowania tras turystycznych i miejsc widokowych, w uzgodnieniu ze służbami leśnymi i organizacjami turystycznymi ■ rozszerzać oferty turystyki religijnej i centrów pątniczych ■ koordynować politykę restrukturyzacji zatrudnienia w turystyce i wspierać projekty efektywnego zarządzania na terenach turystycznych ■ rozwijać turystykę rowerową w powiązaniu z systemami krajowymi, opracować wspólną sieć szlaków rowerowych dla całego pogranicza ■ zintensyfikować działania w sprawie utworzenia Międzynarodowego Szlaku Odry ■ popierać rozwój turystyki konnej i związanych z tym urządzeń
<p>Zadania regionalne</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ zrekonstruować i udostępnić obiekty zabytkowe oraz szlaki turystyczne: "Droga Szklarska", "Stara Droga Celna" w Górach Izerskich ■ wspierać lepsze wykorzystanie występu frydlańskiego szczególnie w dziedzinie turystyki rowerowej z uwzględnieniem przejść granicznych i istnienia terenów rekreacyjno-wypoczynkowych w gminie Leśna ■ wspierać ekoturystykę w centralnej części Gór Izerskich (obszary Smedava, Rozdroże Izerskie) ■ wspierać wykorzystanie bazy turystyczno - rekreacyjnej na stokach Karkonoszy (np. działalność schronisk "Pod Śnieżką", "Jelenka", "Petrovka" i innych) oraz poprawić ich standard ■ rozwijać turystykę dydaktyczną w Karkonoszach przy współdziałaniu Zarządów obu parków narodowych ■ wspierać funkcjonalną integrację ośrodków ruchu turystycznego Szklarska Poręba-Jakuszyce-Harrachov
<p>Priorytety Euroregionu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ożywienie turystyki transgranicznej w oparciu o transgraniczną koncepcję turystyczną i realizację pojedynczych projektów o znaczeniu regionalnym ■ rozwój osi turystycznej Drezno - Zittau - Frydlant - Jelenia Góra poprzez rozbudowę przejść granicznych o modernizację połączeń drogowych ■ poprawa dostępu do regionalnych centrów turystycznych poprzez rozbudowę linii autobusowych

<p>Propozycje gmin</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ opracowanie programów rozwoju turystyki rowerowej na terenie Cylpa Frydlandzkiego w połączeniu z wypoczynkiem nad jeziorami w gminie Leśna ■ wspieranie wydawania w różnych językach wspólnych map turystycznych o Gorach Izerskich, Sudetach, Karkonoszach ■ Jeżów Sudecki: biegi przełajowe, biegi na orientację, turniej tenisa stołowego, turniej skoków spadochronowych ■ Kamienna Góra - miasto: zawody wędkarskie, rajdy rowerowe, konne i piesze ■ Kamienna Góra - gmina: turniej szachowy ■ Karpacz: sporty zimowe ■ Leśna: turniej piłki nożnej, , rajdy piesze, kajakowe ■ Lubań - rajdy piesze ■ Lubawka: zawody w kolarstwie górskim, podnoszeniu ciężarów, turniej szachowy ■ Lwówek Śląski: rajdy piesze ■ Miąsk: rajdy piesze ■ Marciszów: sporty zimowe młodzieży szkolnej ■ Podgórzyn: rajdy piesze i konne ■ Sulików: sporty młodzieży szkolnej ■ Szklarska Poręba: sporty zimowe; wytyczenie turystycznego szlaku pieszego po polskiej i czeskiej stronie -"Śladami hut szkła" ■ Świeradów Zdrój: turniej sportowy miast przygranicznych ■ Mysłakowice: rajdy piesze młodzieży szkolnej ■ Węgliniec: turniej piłki nożnej, turniej szachowy ■ Wleń: memoriał uliczny, bieg górski, turniej piłki nożnej i tenisa stołowego ■ Zgorzelec -miasto: obóz sportowy, szkolenia trenerów ■ Złotoryja: zawody sportowe młodzieży ■ zagospodarowanie pod potrzeby mieszkańców pogranicza zbiornika wodnego w Niedamirowie ■ wykorzystanie w celach turystyczno - rekreacyjnych zbiorników wodnych na rzece Bóbr, szczególnie w gminie Wleń ■ utworzenie centrum informacji turystycznej w gminie Chrostawa ■ Plevy: mecze, jazda na łyżwach, aerobik ■ Jiretin pod Bukovou - wypoczynek młodzieży szkolnej, organizacja zawodów motokrosowych ■ Korenov, Bela - mecze ■ Desna - turnieje szachowe młodzieży ■ Harrachov - mistrzostwa euroregionu w piłce nożnej, turnieje szachowe ■ Jilemnice - zawody sportowe młodzieży szkół ze szkół sportowych ■ propozycje bez wskazania formy wypoczynku w gminach: Habartice, Pulecny, Jablonec nad Nisou. Smrzovka, Tanvald, Hejnice, Koberovy, Vysoke nad Jizerou, Kost'alov, Studenec, Paseky
------------------------	---

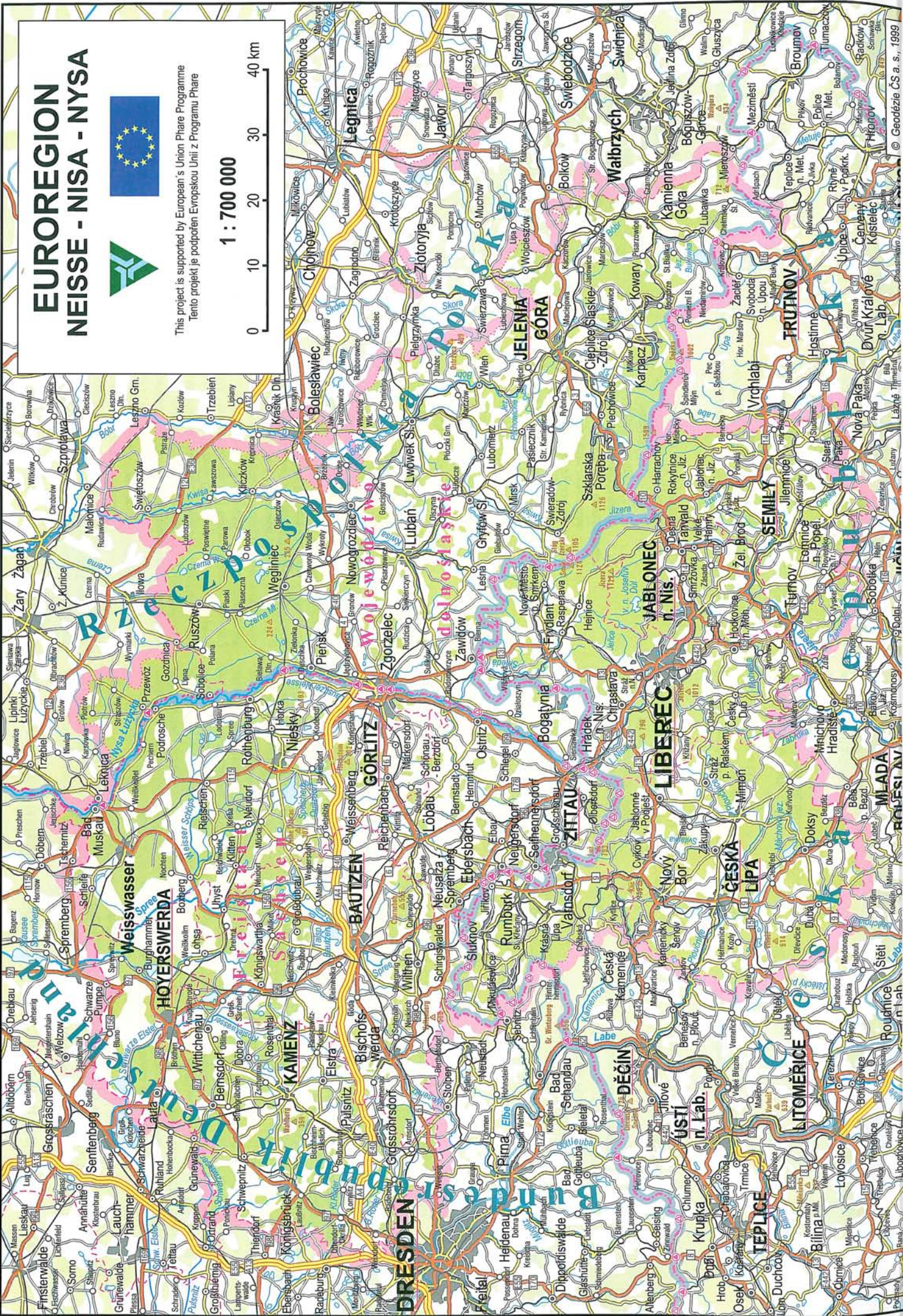
EUROREGION NEISSE - NISA - NYSA

This project is supported by European's Union Phare Programme
Tento projekt je podpořen Evropskou Uní z Programu Phare

1 : 700 000

0 10 20 30 40 km

Euroregion Neisse-Nisa-Nysa

Euroregion Neisse-Nisa-Nysa je svazek tří hraničních území v srdci Evropy, společná oblast Polské republiky, České republiky a Spolkové republiky Německa.

Euroregion je dobrovolné zájmové sdružení obcí, měst a okresů. Polská část ERN Nisa zahrnuje západní část dolnoslezského vojvodství s městy Jelenia Góra, Bolesławiec, Zgorzelec, Luban a Lwówek Śląski. Českou část tvoří okresy Česká Lipa, Jablonec nad Nisou, Liberec, Semily a část okresu Děčín. Německá část zahrnuje okresy Bautzen, Niederschlesischer Oberlausitzkreis, Löbau-Zittau, Görlitz a Hoyerswerda.

Vrcholnými orgány jsou rada a presidium. Jako výkonné orgány ERN fungují kanceláře v Žitavě, Liberci a Jelení Góře. Pro činnost všech orgánů platí tyto principy: Parita, Rotace, Konsensus.

Euroregion je

- *výlučně demokraticky organizované, hranici přesahující zájmové sdružení*
- *platforma pro nejrozdílnější hranici přesahující procesy*
- *komunikační místo*
- *místo, na které se mohou obracet interní nebo externí partneři*

Euroregion usiluje o rozvoj vzájemné spolupráce v následujících oblastech:

- *životní prostředí a energetika*
- *regionální plánování*
- *infrastruktura a doprava*
- *kultura a vzdělávání*
- *turistika a sport*
- *hospodářství*
- *zdravotnictví a bezpečnost*
- *ochrana před katastrofami*

Cílem ERN je na regionální úrovni napomáhat všem činnostem, které povedou k zapojení všech zúčastněných zemí do EU.

Sekretariát ČR:

Regionální sdružení EUROREGION NISA
U Jezu 2
460 01 Liberec
tel. 0042048/5226272
fax. 0042048/5226273

Euroregion Neisse-Nisa-Nysa

Euroregion Neisse-Nisa-Nysa to region obejmujący trzy obszary graniczne położone w sercu Europy, u styku granic Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Czeskiej i Republiki Federalnej Niemiec.

Euroregion jest dobrowolną wspólnotą interesów gmin, miast i powiatów.

Euroregion Neisse-Nisa-Nysa po polskiej stronie tworzy zachodnią część województwa dolnośląskiego z miastami Jelenia Góra, Bolesławiec, Zgorzelec, Luban i Lwówek Śląski. Część czeską tworzą powiaty Česká Lipa, Jablonec nad Nisou, Liberec, Semily i część powiatu Děčín. Niemiecka część obejmuje powiaty Bautzen, Niederschlesischer Oberlausitzkreis, Löbau-Zittau, Görlitz i Hoyerswerda.

Najwyższymi organami są Rada i Prezydium. Jako organy wykonawcze ERN funkcjonują biura w Zittau, Liberci i w Jeleniej Górze. Praca wszystkich organów opiera się na zasadach: parytetu, rotacji, konsensusu.

Euroregion jest

- *dobrowolną demokratycznie zorganizowaną transgraniczną wspólnotą interesów*
- *platformą dla różnych procesów transgranicznych*
- *miejscem komunikowania się*
- *punktem kontaktowym dla wewnętrznych i zewnętrznych partnerów*

Euroregion stara się o rozwój współpracy w następujących obszarach:

- *środowisko życiowe i energetyka*
- *planowanie regionalne*
- *infrastruktura i komunikacja*
- *kultura i wykształcenie*
- *turystyka i sport*
- *gospodarka*
- *służba zdrowia i bezpieczeństwo*
- *ochrona przed katastrofami*

Celem ERN jest wspieranie na poziomie regionalnym wszystkich działań, prowadzących do włączenia krajów uczestniczących w nich do EU.

Sekretariat RP:

Stowarzyszenie Gmin Polskich
EUROREGIONU NISA
ul 1. Maja 57
58-500 Jelenia Góra
tel./fax. 00487575/522045

Die Euroregion Neisse-Nisa-Nysa

Die Euroregion Neisse-Nisa-Nysa ist ein Bündnis der Grenzgebiete im Herzen Europas, ein gemeinsames Gebiet der Polnischen Republik, der Tschechischen Republik und der Bundesrepublik Deutschland.

Die Euroregion ist eine freiwillige Kommunalgemeinschaft der Gemeinden, Städte und Kreise. Zu dem polnischen Teil der ERN gehört der westliche Teil der Niederschlesischen Wojewodschaft mit den Städten Jelenia Góra, Bolesławiec, Zgorzelec, Luban und Lwówek Śląski. Den tschechischen Teil bilden die Kreise Česká Lipa, Jablonec nad Nisou, Liberec, Semily und ein Teil des Kreises Děčín. Zu dem deutschen Teil gehören die Landkreise Bautzen, Löbau-Zittau, Görlitz, Hoyerswerda und Niederschlesischer Oberlausitzkreis. Die Spitzenorgane sind der Rat und das Presidium, die Geschäftsführung hat ihren Sitz in Zittau, Liberec und Jelenia Góra. Für die Arbeit aller dieser Organe gelten folgende Grundsätze: Parität, Rotation, Konsensus.

Die Euroregion ist

- *eine rein demokratisch organisierte grenzübergreifende Gemeinschaft*
- *eine Basis für die verschiedensten grenzübergreifenden Prozesse*
- *ein Kommunikationsort*
- *eine Stelle, an die sich interne oder externe Partner wenden können*

Die Euroregion strebt die Entwicklung der gegenseitigen Zusammenarbeit in den folgenden Bereichen an:

- *Umwelt und Energie*
- *Regionalplanung*
- *Infrastruktur und Verkehr*
- *Kultur und Bildung*
- *Touristik und Sport*
- *Wirtschaft*
- *Gesundheitswesen und Sicherheit*
- *Katastrophenschutz*

Das Ziel der ERN ist es, auf regionaler Ebene allen Tätigkeiten zu helfen, die zur Einbindung aller beteiligten Länder in die EU führen.

Geschäftsstelle BRD:

Kommunalgemeinschaft EUROREGION NEISSE
Bahnhofstrasse 30
027 63 Zittau
tel. 00493583/57500
fax. 00493583/512517

The Euroregion Neisse-Nisa-Nysa

The Euroregion Neisse-Nisa-Nysa is a partnership of three border territories lying in the very heart of Europe. It is a common area of Poland, the Czech Republic and the Federal Republic of Germany.

The Euroregion is a voluntary interest association of communes, towns and districts. The Polish part of the Euroregion includes the western part of Dolnośląskie Wojvodship with towns Jelenia Góra, Bolesławiec, Zgorzelec, Luban and Lwówek Śląski. The Czech part of the ERN covers the districts Česká Lipa, Jablonec nad Nisou, Liberec, Semily and part of the district Děčín. The German part covers the districts Bautzen, Niederschlesischer Oberlausitzkreis, Löbau-Zittau, Görlitz and Hoyerswerda.

Top bodies are the committee and presidency. The executive bodies of the ERN have operating offices in Zittau, Liberec and Jelenia Góra. There are three major principles valid for activity of all bodies: Parity, Rotation, Consensus.

The Euroregion is

- *a voluntary democratic crossborder interest association*
- *a platform for various crossborder processes*
- *a point of communication*
- *a contact place for internal or external partners*

The Euroregion strives for the development in mutual cooperation in the following areas:

- *Environment and Power Engineering*
- *Regional Planning*
- *Infrastructure and Transport*
- *Culture and Education*
- *Tourism and Sport*
- *Economy*
- *Health Care and Safety*
- *Disasters Precautions*

The objective of ERN is at regional level support all activities leading up to engagement in EU of all participating countries.

